

Muzejní noviny

Okresní muzeum a galerie Jičín

Mimořádné číslo

Září 1997

POVĚSTI JIČÍNSKA

Zebín • Trosky • Kost • Pelíšek • Poustevník v Libosadě • Jan za chrta dán • Hadí studánka • Bílý mlýn • Rybník Mordýř • Hříšné veselí v Konecchlumí • Veliš • Mnich v Prachovských skalách • Tři pohovky • O jičínském zámku • Jak vznikl Zebín • Kostel ve Vojicích • Zázračná madona • Mariánský sloup • Holovouské malináče • Libáň

Štrašlivé duté rány dopadaly na vrata hradu Pecky. To Valdštejn se svou družinou si vyžadoval rychlé vpuštění. Přijel si pro pana Kryštofa Haranta, pána na Pece, odsouzeného s jinými rebely k těžkému žaláři a možná i k smrti.

Sotva se Harant mohl trochu obléci a narychlo se rozloučit s manželkou, paní Salomenou, a plačícími dětmi, už mu kyrysníci ruce spoutali, na koně vsadili a vyjeli z hradního nádvoří.

Ve chvíli, kdy smutný průvod přejížděl most, zvedl se tak silný vítr, že celou družinu zastavil. Panu Kryštofovi strhl vítr klobouk s hlavy. Když to uviděla z okna paní Salomena, volala za ním, aby si dal na hlavu pozor. Pan Harant, snad v předtuše zlých věcí, zvolal: „Kdybych byl Římanem, ihned bych se vrátil a dnes už nevyšel ani krok z domu.“

Průvod v cestě pokračoval ve zvlněné horské krajině, která působila tísnivě i na pana Albrechta. Potom se však otevřel kraj širokých rovin, krásných polí a luk, kraj panských dvorů a úpravných vesnic. Na kopcích Kumburk, Bradlec, Veliš a uprostřed střechy Jičina.

Průvod zamířil k městu. Spoutaný pan Harant nevydržel sedět v sedle, proto jej v jedné vesnici naložili na selský povoz a podestlali slámou. Jeho - slavného českého šlechtice, proslulého hudebníka a spisovatele!

Když družina vjížděla do městské brány, vstoupila Vald-

POPRUVÉ V JIČÍNĚ

(Pověst o Valdštejnovi)

štejnovi do cesty cikánka s malým dítětem v náruči a prosila: „Urozený pane, podarujte mne

dat, všeho dosáhnete“, volala ještě cikánka za odjíždějícím Valdštejnem.

A. Macková: Sv. Jakub

(Dřevoryt z majetku OMaG Jičín)

něním. „Valdštejn, který soucitem nikdy neoplyval, sáhl pojednou do měšce a hodil cikánce stříbrný peníz. „Požehná Vám Panna Maria a co si budete žá-

Družina stanula na náměstí. Valdštejn se rozhlížel po řadě dřevěných domů. Některé byly i pěkné kamenné a všechny s podloubím. Viděl i palác Smi-

řických pod nouzovou střechou, opravený jen zhruba po výbuchu, o němž slyšel tolik zpráv a různých pověstí.

Valdštejn se ubytoval v paláci, vojáci se rozešli po domech hledat noclehy a do krčm, kde popíjeli a hrubě kleli, dokonce šavle tasili na pokojné občany, když jim neodpovídali na jejich otázky v cizím jazyce.

Valdštejn se zdržel v Jičíně několik dní. Prohlížel město, důkladně se vyptával regenta pověřeného správou panství na hospodářské poměry v jičínském statku i na okolní majetky. Chvillemi seděl v lenošce, chvillemi se roztržitě procházel nebo se díval z okna v hlubokém mlčení a přemýšlení. Natáhne ruku pro odměnu k cisaři. Však mu je panovník dlužen za vyzbrojená vojska, za peněžní půjčky a všechny věrné služby. A zde v Jičíně by bylo možné dostat víc! Jičín přece podléhá císařské exekuci po útěku paní Salomeny Slavatové do ciziny. Panství Smiřických je ohromné a Valdštejnova touha po tomto majetku neustále rostla. Jak jen toto dosáhnout? A tu si vzpomněl na malou příhodu v městské bráně a na slova cikánky: „Požehná Vám Panna Maria a co si budete žádat, všeho dosáhnete.“ Ano, Panna Maria mu jako kouzlem už jednou zachránila život. A Jičín, Jičín už viděl svůj, právem císařského služebníka.

Teprve počátkem března přijel Valdštejn se vzácným vězňem Kryštofem Harantem do Prahy.

A netrvalo dlouho, stal se opravdu pánem Jičina. Měl štěstí, nebo se naplnilo cikánčino proroctví?

lízko Jičina, na samém konci vesničky zvané Sedlišťky, měl chalupu chudý sirotek Václav.

Od rána do večera se lopotil na malém poličku. Úrodu mlel, jako všichni z vesnice, v hořením mlýně v nedaleké Železnici.

Tam poznal Václav mlynářovu dceru Marii, hezké a hodné děvče. Marně se o ni ucházeli chlapi z okolí. Dala své slovo Václavovi a slíbili si, že se vezmou.

Dlouho tajili svou lásku před mlynářem, mužem lakomým a pyšným. Za budoucího zetě chtěl jen synka z bohatého statku. Konečně se Marie odhodlala a svěřila se svému otci. Toho dne bylo ve mlýně boží dopuštění. Mlynář láteřil, a když byl v nejlepším, přicházel právě Václav, na kterého se sesypaly nejhorší nadávky.

Václav se neodvážil mlynáři odporovat, ani nepromluvil a hned utíkal ze mlýna. Ještě slyšel, jak za ním mlynář volá: „Moji dceru nedostaneš, leda bys naplnil zlatáky naši moučnici, ty boháči s prázdnou kapsou!“

Václava se zmocnila zoufalost. S bolestí a zármutkem klesl do mechu na kraji lesa a plakal nad svým osudem. Slunce se již sklánělo za Prachov, když se rozhodl, že půjde do světa. Šel směrem k Železnici, až dorazil k těšínské krčmě. Tam bylo ještě živo, ač nebylo daleko do půlnoci. Usedl do kouta k opuštěnému stolu, nebylo mu vůbec do řeči. Ještě ani sklenku medoviny nevypil, když si k němu přisedl podivný dlouhán v koženém kabátě a jezdeckých botách. Široký klobouk s havraním perem odložil stranou, upřel

pichlavé černé oči na Václavovu tvář a dal se s ním do řeči. Václavovi se mluvit nechtělo, neznámý však uměl tak dobře mluvit, že se mu se svým neštěstím Václav světil. Dlouhán ho

mlynář dostal dukáty, Václav svoji Madlenku a ještě zbylo na pěkný velký statek. Léta plynula jako voda, Václav žil šťastně s Madlenkou, dvěma syny a dvěma dcerkami, hospodářství

JAK UZNIKL ZEBÍN

těšil: „Potřebuješ-li peníze, pomohu ti. Jen mi slíbíš rukouदानím, že za sedm let zůstaneš navždy se mnou.“

Václav se dlouho nerozmýšlel a podáním ruky potvrdil svůj slib. A ten podivný dlouhán povídá: „Jdi domů a kopej na zahradě pod starou hruškou. Tam najdeš, co potřebuješ. Za sedm let mě však čekej!“

Václav utíkal domů a rovnou

vzkvétalo a na svůj slib podivnému dlouhánovi už dávno zapomněl. Vypršel sedmý rok. O půlnoci zaklepal kdosi na okno statku. Václav otevřel a před ním stál neznámý z těšínské krčmy, ani trochu se od té doby nezměnil. A hned mluvil naléhavě k Václavovi: „Chystej se na cestu, neodkládej svůj slib. Ženu a děti nech na statku, ale sám patříš mně!“ Teprve teď

A. Macková: Zebín

(Dřevoryt z majetku OMaG Jičín)

na zahradu. Do rána kopal a vykopal truhlu pobitou plechem a tak velikou, že byla jako mlynářova moučnice. Když ji otevřel, blýskaly se dukáty v ranním slunci, až oči přecházely. Od té chvíle šlo vše hladce. Lakotný

Václav pochopil a všiml si, že neznámý má místo jedné nohy kopyto. Václav se bránil a nabízel cizinci, aby zůstal u nich na statku a také - že cizinec nemá žádný úpis o smlouvě. Čert se však jen zachechtal: „Vždyť mi neutečeš!“ „Tak to zkusme, vždyť kulháš!“ „Platí“, svolil

čert. „Poběžíme spolu o závod. Já poběžím od Vrchlabí a ty jen od kříže v Soběrazi až k sedlišťskému kostelíku.“

Václav podepsal úmluvu krví a šel s čertem ke kříži v Soběrazi. „Zůstaň tu a až uvidíš na obloze blesk, potom utíkej“, řekl čert. Václav se třásl hrůzou, ale závod prohrát nesměl. Viděl, jak se čert vzdaloval, jak stále rostl, jak se hlavou dotýkal oblohy. Potom několika skoky zmizel v horách. Zanedlouho proletěl oblohou blesk. Václav se dal do běhu. Když druhý blesk ozářil krajinu, Václav se ohlédl a spatřil již za Kumburkem obrovskou hlavu s jiskřícíma očima. Také slyšel smích. To se čert přenesl právě přes Kumburk. Ještě okamžik a Václav bude navždy ztracen.

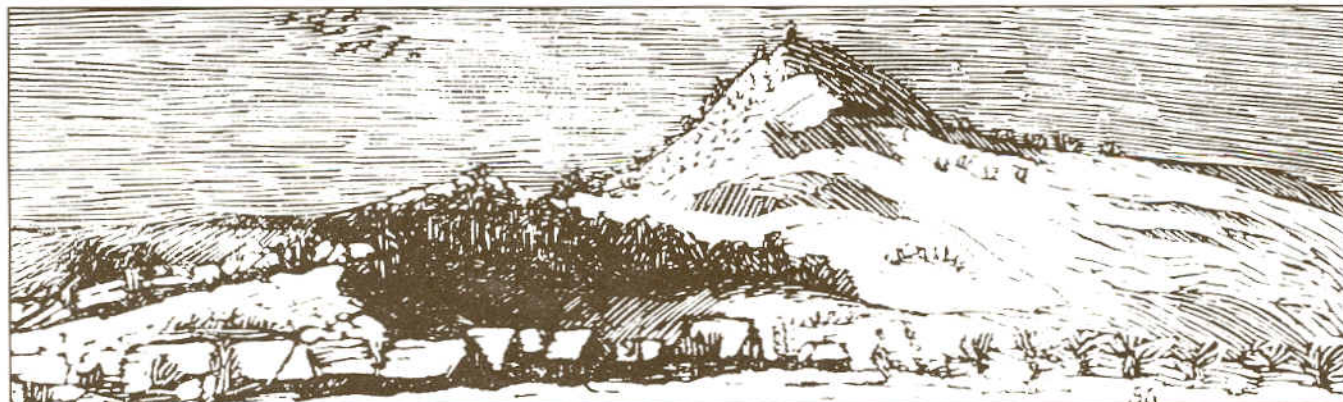
Najednou dupot utichl. Čert totiž ucítil, že ho ve stěvíci něco tlačí. Malý kámenek mu tam zapadl a překážel mu v běhu. Zastavil se a chtěl se kamínku zbavit. V tu chvíli zablesklo potěti a když se Václav ohlédl, ke svému úžasu uviděl sedícího čerta, jak cosi vysypává z boty. Ale ten už je opět na nohou a znovu se dává do běhu. Václav už cítil na zádech jeho horký dech. Z posledních sil se zachytil rukou kruhu na kostelních dveřích a k smrti unaven padl k zemi. Ani neslyšel, jak čert strašlivě zakvílel, zaklel a zahalen plameny šlehajícími až k obloze, zmizel v dálce.

Ráno se lidé ze Sedlišťek sbíhali na blízké pole. Každý se divil. Na rychtářově poli, které bylo dříve rovné jako stůl, čněl do výšky kopec. Nikdo nedovedl vysvětlit, jak se tam ocitl. Lidé začali říkat kopci Zebín.

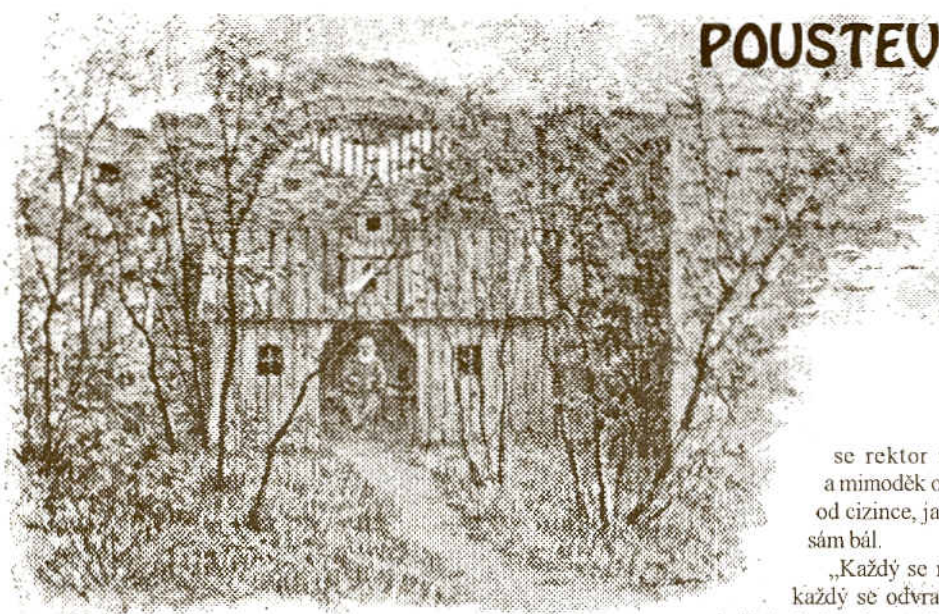
Ještě dlouho žil Václav na svém statku. Jen on tušil, odkud se kopec vzal. Na Zebíně dal postavit kapličku, aby poděkoval za své zachránění.

A. Macková: Zebín

(Dřevoryt z majetku OMaG Jičín)

POUSTEVNÍK V LIBOSADĚ

Poustevník v Libosadě (Kopie barbotisku z kalendáře z r. 1907)

Rektor jičínské jezuitské koleje byl vynúšen ze svého rozjímání zprávou o návštěvě jakéhosi cizince, který prosí o rozhovor. Podle oděvu vyhlíží prý jako šlechtic. Po chvíli vstoupil do refektáře muž středního věku, zahalený v černém plášti. Pozdravil a zůstal stát u dveří.

„Co mi přinášíš, co u nás hledáš?“

„Klid duše.“

Několik okamžiků stáli oba proti sobě. Rektor viděl, že muž je znaven patrně nejen dlouhou cestou, ale že trpí vnitřní mukou.

„Jak se jmenuješ?“

„Devrů, bývalý setník císařského vojska.“

„Vévodův vrah?“

„Ano, vrah pana Albrechta z Valdštejna.“

Při vyslovení tohoto přiznání

se rektor zachvěl a mimoděk odstoupil od cizince, jako by se sám bál.

„Každý se mě bojí, každý se odvrací, snad jedině císař je ke mně milostivý. Větší by však byla pro mne útěcha, kdyby místo milosti císařské, boží milost utišila mé svědomí. Od oné strašné noci, kdy jsem z ďábelského návodu proklal knížete Valdštejna, nenalézám pokoje a trpím. Chtěl jsem si vzít život, ale nenalezl jsem pro tento čin odvahu.“

Rektor naslouchal s rozchvěním cizincově přiznání a v duchu přemýšlel, jak by velkého hříšníka přivedl k pravému pokání, které snímá hříchy a utiňuje svědomí.

„Přicházím z Prahy, kde zuří

hrozný mor. Lidé umírají, že je nestačí ani pohřbívat. Pomáhal jsem kde jsem mohl, doufal, že zemřu také, ale smrt chodila kolem mne, kosila lidi spravedlivě, ale mně se vždycky vyhnula.“

Rektor ve svých myšlenkách začínal nacházet řešení pro tohoto trpícího člověka.

Jednou za časného jitra vyšel z koleje muž oděný v hrubou kutnu, zarostlý šedým plnovousem, v ruce rýč a sekýru, u boku plátnou brašnu. Ubíral se městem do lip. Došel až do Libosadu, našel si pustý kout, kde byla zřícená jeskyně s propadlým stropem. Zde si upravit poustevnu. Strop pokrýl větvemi a rákosem, vchod zatarasil hustým pletivem z proutí, uvnitř si upravit tvrdé lůžko a vztýčil prostý kříž.

Dlouho opatroval poustevník valdštejnskou zahradu, nedal ublížit keřům ani stromům. S lidmi nikdy nehovořil, vyhýbal se jim. Jen každého jitra chodil do kartouzského kláštera a po celou mši svatou klečel u hrobky, ve které odpočívala jeho oběť a vroucně se modlil.

Dlouhá léta zde žil. Kam posléze odešel, kam se poděl, nikdo nedovedl vysvětlit.

Kde se nyní nachází zřícenina hradu Trosek, býval prý v dávných dobách pouze les, v němž byla skryta studánka s čistou vodou.

U lesa v chaloupce bydlel vdovec se dvěma malými dětmi. V krátké době se znovu oženil. Namísto laskavé matky však přivedl dětem domů zlou macechu. Nepřilnula k dětem a často je trestala těžkou prací.

Jednoho letního dne poslala macecha děti pro vodu k lesní studánce. Děti nabraly vodu, ale při zpáteční cestě se nechaly zlákat sladkými jahodami. Při bezstarostném mlsání zapomněly na čas i vodu ve džbánu.

Zatím macecha již několikrát vyšla na zápraží a vyhlížela k lesu. Vždy s větší zlostí se navracela do světnice, až v hněvu vykřikla směrem k lesu: „Bodejž byste tam vy nezdárnici zkameněli!“ Sotva však kletbu dořekla, zůstala stát jako bez života. Na místě, kde byla v lese studán-

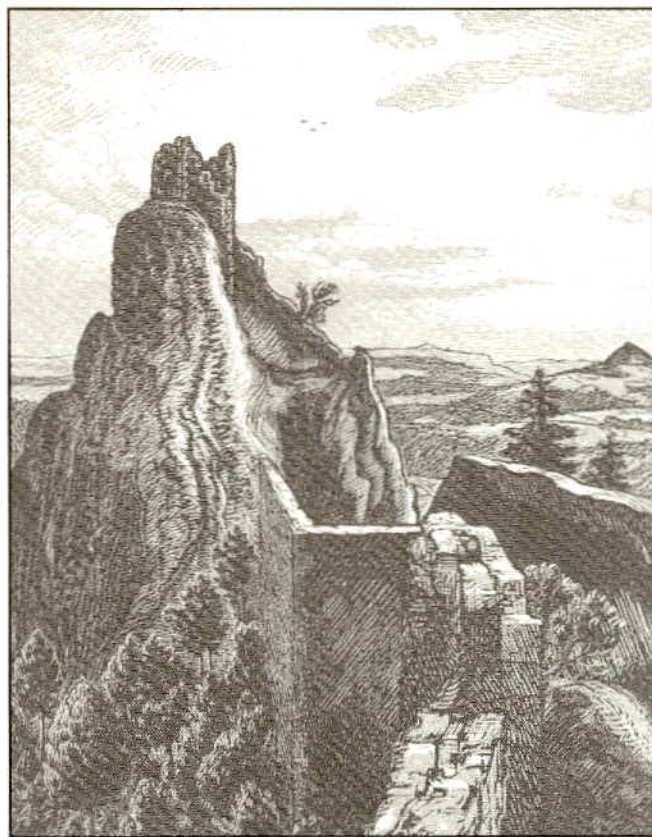
TROSKY

ka, vyrostly v ten ráz dvě skály - menší a větší - nad nimiž vzletly k nebi dvě bílé holubičky. Na těchto místech byl později zbudován hrad, zvaný Trosky.

V době, kdy hrad náležel pánu z Bergova, obývala prý západní hradní věž babička a východní věž její vnučka. Protože vnučka byla katolička a babička protestantské víry, nemohly se spolu shodnout a neustále se hádaly - kdykoli se třeba jen na okamžik zhlédly v okně.

Jejich křik, láteření, nadávky a pláč se prý z hradu ozývaly nejen ve dne, ale i v noci, až si kolemjdoucí poutníci zacpávali uši a raději z blízkosti hradu utíkali. Podle obyvatel nazývali vyšší hradní věž Panna a nižší Baba.

Bývalé děje hradu připomínají dnes už jen zříceniny, ale křik, pláč a hádky obou Bergoven se prý ozývají za bouřlivých nocí v okolí hradu dodnes.

K. Vik: Soumrak na Troskách (Barevný dřevoryt z cyklu Český ráj)

řed dávnými časy žila na hradě Veliši bohatá hraběnka. Trávila dny v přepychu a nádhře, obklo-

pena vším, na co si jen vzpomněla. A přece nebyla šťastná. Chyběl jí největší poklad - zdraví. Marně k ní přicházeli lékaři zblízka i zdáli, radili, zkoušeli to i ono, ale pomoci nedovedli. Chřadla a chřadla, až se pomalu loučila se světem.

Mladické komorné, která sloužila na hradě, bylo nemocné paní líto. Svěřila hraběnce, že v malé chaloupce pod Velišem bydlí vdova po starém Bradovi, kterou si přivezl z italských válek. O té se po-
vidá, že zná víc, než všichni lékaři.

Paní ji dala ihned zavolat. Přišla postarší žena s olivovou pletí a černýma očima, na níž bylo dosud vidět, že bývala kdysi velice krásná. Poradila hraběnce, aby navštívila nejproslulejší poutní místo v Itálii - Loreto - a tam před obrazem Panny Marie prosila za své uzdravení.

Hraběnka ženu štědře obdaro-

POVĚST O LORETĚ

Loreta

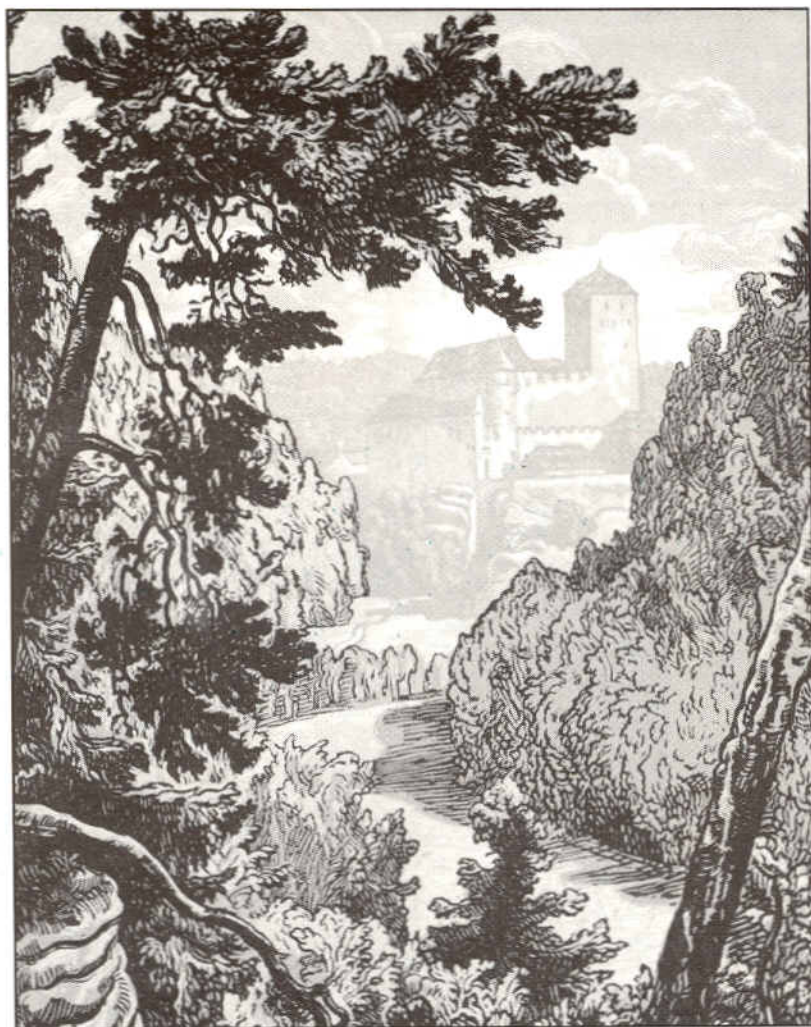
(Dobová kresba z archivu OMag Jičín)

vala a hned se začala chystat na cestu. Nakoupila vzácné dary a doprovázena pouze několika sloužícími se vydala do Itálie. Byl také nejvyšší čas. Cesta byla dlouhá a strastičná a paní přestávala doufat ve své uzdravení. Z posled-

ních sil se pomodlila před Loretánským obrazem. A neprosila marně. Už během zpáteční cesty se jí rychle vracely síly a na Veliš se vrátila již zcela zdravá.

Hned se vyptávala na starou ženu, aby jí poděkovala a znovu

odměnila. Ale ať sloužící hledali jak chtěli, stařenu nikde nenašli. Prý se odstěhovala zpět do své vlasti. Na paměť svého zázračného uzdravení dala hraběnka na blízkém vršku postavit kapličku podle vzoru italské kaple v Loretu.

K. Vik: Hrad Kost

(Barevný dřevoryt z cyklu Český ráj)

Pověst vypravuje, že v době husitských válek došel Jan Žižka z Trocnova až ke hradu Kost. Několikrát udeřil slavný vojevůdce na tvrdé hradby, ale vždy byl útok jeho vojska odražen. Žižka tedy rozhodl, že nedobytný

hrad vyhladoví.

Velké vojsko se rozložilo kolem hradu jako černý mrak - pevným řetězcem jejich stráží neproklouzla do

KOST

hradu ani myš. Tak čekalo vojsko několik týdnů, až hlad donutí obránce k otevření bran. Na hradě začínalo být zle. Zásob rychle ubývalo a co horšího - ztrácela se i voda v hradní studni. Nakonec zbyla obráncům jen jediná vepřová hlava a poslední soudek vína.

Tu dostal jeden zbrojnoš dobrý nápad: uspořádat naoko velkou hostinu, jako kdyby jídla a pití bylo na hradě dostatek. Veselý zpěv hladových hodovníků, řinčení talířů a cinkot prázdných číší zalétal až do tábora obléhatelů. Když veselí dostoupilo vrcholu, vystoupil onen zbrojnoš na hradby a shodil dolů pečenou hlavu a soudek vína s přáním dobré chuti. Husité, mrzutí z marného obléhání, počali reptat. Jestliže mohou obránci hradu takto hodovat, mají jistě zásoby potravin ještě na dlouhou dobu.

Aby předešel nespokojenosti z marného obléhání, dal Žižka rozkaz k odchodu. Svému hněvu prý ulevil slovy: „Hrad je tvrdý jako kost a ta patří jen psu.“ Od těch dob byl hrad nazýván Kost a jeho tehdejší majitel přijal do erbu kančí hlavu.

Ještě mnohá bouře se přenesla přes pevné hradby hradu, aniž mu ublížila. Do dnešních dnů patří Kost k nejkrásnějším a nejzachovalejším českým hradům a jeho krása se zrcadlí v hladině nedalekého rybníka.

ako život člověka je i život stromu. Rodí se, žije a umírá. Rozdíl je pouze v jeho délce.

Strom přežije několik pokolení a je svědkem dob dávno minulých.

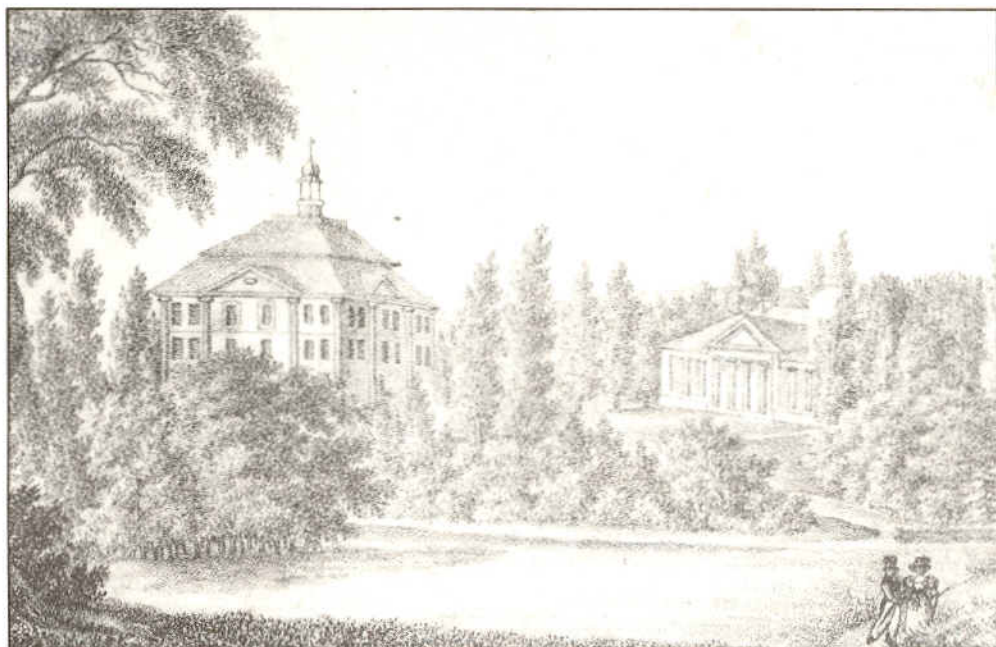
Nedaleko jičíněveského zámku stával starý jilm - vaz. V dutině jeho kmene byl umístěn jednoduchý oltáříček s obrazem Panny Marie a kolem něho mnoho dalších obrázků.

V době, kdy patřilo jičíněveské panství rodně Šliků, ulomila vichřice vršek stromu právě tehdy, když zemřel starý hrabě. Od té doby se říká, že osudy této rodiny jsou spjaty se životem stromu. Pokud bude prý stát strom, potud budou vládnout na panství Šlikové. Stromu zůstaly dvě větve, které byly pojmenovány podle dvou dědiců panství - jedna Ervínova a druhá Františkova.

Sloužící měli příkazy památ si strom pečlivě ošetřovat a chránit a kdykoli se páni vra-

celi z delší cesty, jejich první otázky se týkaly stromu. Když zemřel hrabě Ervín, uschla i jeho větev a zůstala jen větev Františkova, která se prý zelená do dnešních dnů.

JIČÍNĚVESKÝ VAZ

Zámek v Jičíněvsi

(Dobová rytina z archivu OMag Jičín)

O ZALOŽENÍ VALDICKÉHO KLÁŠTERA

edlákoví Václavu Sedleckému v městečku Železnici, sloužil jako čeledín Jiří Peluň, člověk prostý, čistě myslí, z jakého se Bůh raduje.

Když jednou těžce pracoval na poli, klesl únavou a usnul. Ve snu viděl, jak před ním vyrůstá obrovská budova. A když se rozezněly zvony, probouzí se v ní muži a vycházejí v bílém oděni, zpěvující hymny o Hospodínovi. Vraceli se do kostela, kde obětovali neposkvrněného beránka, po mši vzali pochodně a kráčeli s nimi v průvodu svatyní.

Vtom se Jiřík probudil a když se trochu vzpamatoval, spěchal domů a vyprávěl otcovi o svém tajemném snu. Na nic nezapomněl. Ličil i druh bílého roucha vzadu svázaného stuhami, vyprávěl o vystříhaných vlasech, o zvláštních pokrývkách hlavy a o ohromných stavbách.

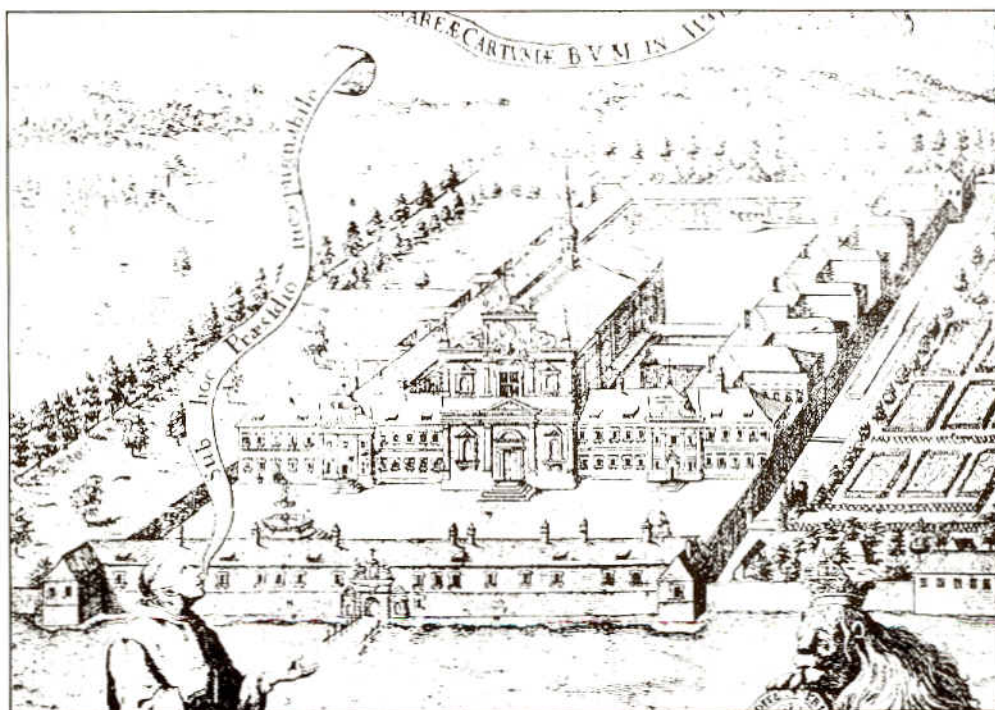
Otec ho ujistil, že není prvním, komu se tento zvláštní sen zdál. Jako mladý slyšel prý od svého otce vyprávět podobný sen. „Snad se skutečně stane, že

na tomto místě chrám a oltář Bohu bude jednou postaven.“

Za nějaký čas, když Jiří orál s hospodářem na poli v místě, kde měl vidění, v jedné brázdě se cosi zalesklo. Byla to kniha zlatým kováním zdobená. Uvnitř se zaleskla

zlatá písmena. Podobně jakživi nespátřili. Hospodář knihu pečlivě a dlouho prohlížel a mnil, že je tam asi zakopán zlatý poklad. Knihu zatím odložili, aby ji po práci vzali domů. Když už se chystali na cestu k domovu, marně ji hledali.

V těch místech byl opravdu později založen nádherný klášter kartuziánů, pro který vévoda Albrecht z Valdštejna neličil vynaložit velké množství peněz a věnovat mu značný majetek.

Kartuziánský klášter

(Detail rytiny I. M. Lercha ze 17. století)

niže frýdlantský Albrecht z Valdštejna povolal do svého sídelního města Jičína již v roce

1622 jezuitský řád, který se osvědčil v převádění obyvatelstva z kacířství na katolickou víru. Na vydržování jejich koleje jim opatřil mnohé statky, také panství miličevské a ještě přidal mnoho vesnic, mezi nimi i Vitiněves.

Jednoho dne oznámil rektor jičínské koleje vitiněveskému rychtáři, aby svolal všechny obyvatele, že vyšle do vsi kněze, který je připraví ke zpovědi a k svatému přijímání. Rychtářovi dalo hodně práce a přemlouvání, aby shromáždil zatvrzelé osadníky. Stanoveného dne se do Vitiněvse skutečně dostavil kněz a spolu s ním čtrnáct valdštejských mušketýrů. Přivítání kněze bylo proto velmi rozpačité. Při náboženském kázání došlo brzy k ostré slovní potyčce mezi knězem a starcem jménem Dlouhý, písmákem na slovo vzatým, mužem zkušeným a váženým. Jezuita se rozhněval tak, až starce udeřil. Za hlasitého odporu se starce statečně ujal místní kovář. Kněz ihned použil vojenské moci, dal zatknout starce, kováře i rychtáře, aby je poslal do jičínského vězení. Za bouřlivého křiku vyšel průvod k Jičínu.

Za odporu a dotírání vzrůstajícího davu venkovanů i z okolních obcí se průvod jen těžce prodíral kupředu. A tu se jeden z mušketýrů rozhodl klestit cestu pažbou pušky. Nešťastně zasáhl děťátko v náručí kovárky, která nejvíce bránila průvodu se zajatým kovářem. Když shledala, že je dítě

UZPOURA VE VITINĚVSI

mrtvé, zachvátilo ji zoufalství. Beze smyslu se vrhla na mušketýra a dříve než mohl jiný voják zakročit, uškrtila vojáka holýma rukama.

Vlna rozčilení se zmocnila davu. Vesničané vyrvali vojákům zbraně. Ti se ve strachu rozprchli na všechny strany.

V Jičíně pak žalovali na ukrutné jednání Gerhardu Ta-

xisovi. Ten slíbil nápravu, ale totéž slíbil i jezuitům.

Když na Vitiněves přiharcovala četa dragounů, do vsi se nedostala. Vesničané strhli všechny mosty do vsi, nastavili překážky a pilně se střídali na hlídkách. Teprve třetího dne, kdy od Starého Místa přitáhlo velké pěší vojsko, přivedl mimým vyjednáváním ves-

ničany k poslušnosti vrchní rada knížecí komory Jan Kuneš z Lukavce a Hodkovic.

U Vitiněvsi, nad hlubokým úvozem, blízko popovické silnice, stával dřevěný kříž v těch místech, kde prý kovářka pomstila smrt svého dítěte. Když kříž zchátral, obec postavila kříž kamenný, který tam stojí dosud.

Kresba M. Váši z knihy V. Horyny Perly mezi kamením

ednou se uradili vojičtí sousedé, že si ve své vesnici postaví kostel. Stavitel jim připravil plán a již začali svážet vápno, písek, cihly a kameny z blízkého lomu. Všichni chtěli pomáhat a tak bylo do večera na staveništi připraveno velké množství materiálu.

KOSTEL VE VOJICÍCH

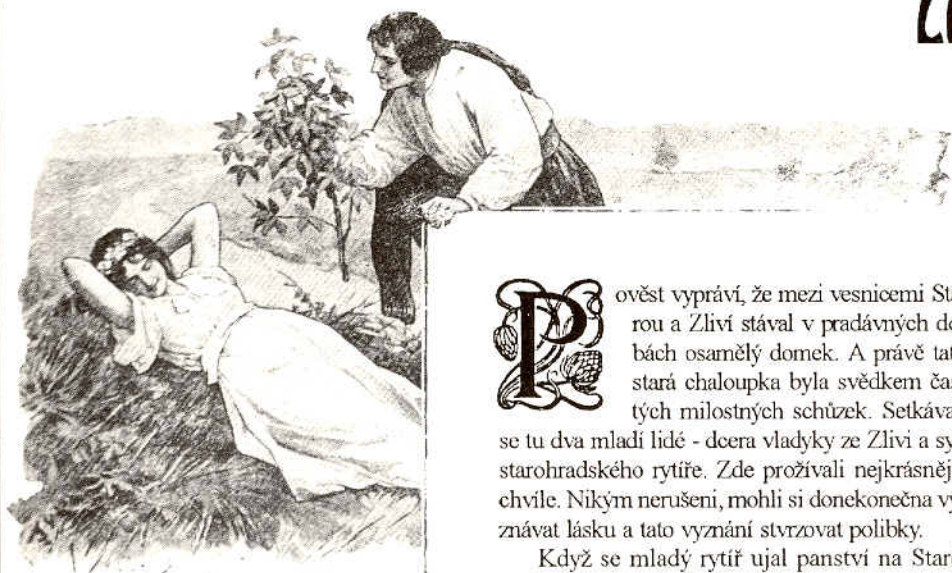
Jaké však bylo překvapení příštího rána. Vedle vykolikovaných základů budoucí stavby nezbyl ani kámen. Vše záhadně zmizelo. Sousedé se velmi rozzlobili a zařekli se, že viníka takové svatokrádeže přísně potrestají. Znovu byl

celý den přivážen materiál, ale v noci několik občanů zůstalo na stráži. Když ponočný odtroubil jedenáctou, objevil se na staveništi vůz tažený dvěma páry běloušů, na který se kamení, vápno i písek samo ve chvíli naložilo. Než se sou-

sedé vzpamatovali, ujížděl již vůz, nikým neřízený, ke Konecchlumí. Netrvalo dlouho a vše se opakovalo, dokud staveniště nebylo prázdné.

„Nic naplat“, pravili si sousedé, „je vidět, že kostel má stát v Konecchlumí, musíme ustoupit“. Ve Vojicích byla pak postavena pouze skromná kaplička.

LIBÁŇ

Pověst vypráví, že mezi vesnicemi Starou a Zliví stával v pradávných dobách osamělý domek. A právě tato stará chaloupka byla svědkem častých milostných schůzek. Setkávali se tu dva mladí lidé - dcera vladky ze Zliví a syn starohradského rytíře. Zde prožívali nejkrásnější chvíle. Nikým nerušení, mohli si donekonečna vyznávat lásku a tato vyznání stvrzovat polibky.

Když se mladý rytíř ujal panství na Staré, vzal si dceru zlivského vladky za manželku.

Žili spolu šťastně a jejich panství utěšeně vzkvétalo.

Tenkrát králové, knížata i zemané zakládali na svých panstvích města, ve kterých se provozovala řemesla a konávaly trhy. Vzkvétal v nich obchod, což přinášelo držitelům panství pěkné zisky.

Takové město se rozhodl založit na svém panství i starohradský rytíř. Pro jeho zbudování vybral místo, na kterém měl on i jeho paní nejkrásnější vzpomínky - okolí starého osamělého domku. A protože se v těch místech spolu nejčastěji líbávali, dostalo nově založené město jméno Libáň.

Dávno a dávno žil v Prachovských skalách všudybyl, neposeda a dobrodruh, kterému lidé z okolí říkali Pelíšek, protože rychle pelášil od jedné taškařice ke druhé. Měl velmi rád přírodu, byl dobrosrdečný, ale svým nepřítelům a zlým lidem se dovedl i krutě pomstít. Žil nejraději v krásném údolíčku v Prachovských skalách, v jeskyni nepřístupné všem, kteří neuměli slézt skály. Téměř po celý rok sem svítilo sluníčko a živilo tak pohádkově krásnou Pelíškovu zahrádku, která se rozkládala na obou stranách údolíčka.

Z výšky své skalní jeskyně se Pelíšek rád díval na všechnu tu nádhru - vždyť také nejvzácnější sazenice dostal darem od strýčka Krakonoše. Pelíšek květinu s láskou a žárlivě střežil a pilně zahradničil od jara do pozdního podzimu. Rád také navštěvoval okolní vrchy, kde vyhledával vzácné kameny.

Jednou se vrátil Pelíšek z Kozákova s bohatou kořistí krásných drahokamů. Sotva však vkročil do své zahrádky, nemohl uvěřit svým očím. Většina země byla rozrýpaná, květiny pošlapány a ty nejkrásnější vyrvány ze země i s kořeny a uloupeny. Pelíšek se velice rozhněval a přísahal, že vypátrá viníka a krutě se mu pomstí.

Dlouho slídl po všech vyhlášených zahrádkách v okolí, ale škůdce svého majetku hledal marně. Až po několika měsících se náhodou dozvěděl, že rytíř Čech z Železného se chlubil svou překrásnou zahradou, ve které prý rostou překrásné květiny jinde nevidané. Pelíškovu pomstu na sebe nenechala dlouho čekat.

Poslední májovou noc nachytal na Prachově velké množství svatojánských mušek a pak už jen čekal na vhodnou příležitost. Za tmavých nocí číhával na hrázi rybníka, kudy se vracíval pan Čech domů. Konečně zaslechl dusot jeho koně. Pelíšek se udělal neviditelným a vyhodil do vzduchu před koně první hrst světlušek. Pan Čech se podívil, ale než se stačil vzpamatovat, Pelíšek už vyhodil další světlušky, které vedly koně i jezdce na okraj hráze. Největší roj světlušek tančil nad hladinou rybníka a když po něm pan Čech vztáhl ruku, ocitl se bleskem v chladné lázni železnického rybníka.

Když se konečně vynořil z vody, zaznělo do tiché noci Pelíškovo naučení: „Nerabuj přírodu, nechceš-li mít škodu!“ Teprve pak pan Čech pochopil, že jeho nedobrovolná koupel byla Pelíškovou pomstou za ukradené a zničené květiny.

PELIŠEK

L. Horák: Pelíšek
(Kresba z knihy L. Jičínské O Pelíškovi z Prachovských skal)

JAN ZA CHRTE DÁN

ospěšte sem, pacholátka,
s děvčaty!
Stařec bude
s lyrou v ruce
zpívat.

Do minulých časů hledí
jeho duch -
popřejtež mu pozorlivý
tichý sluch! -

V Hrubých Kozojedech leží
přes průhon
ještě podnes stará studně
a v ní zvon.
Zvonu však již oko lidské
nezhlídně,
aniž vás kdy k modlitbě hlas
pobídne.

Jenom jednou, přede mnoha
století,
pobožné měl staré ženě zazněti.
Ta v té studni len a přízi
máchala,
a jej do polou ven na ni
vytáhla.

Užasla, a s velkou hrůzou
omdlela;
zvon ale i s přízi z ruky
pustila!
Tu zvon s hřmotem
přenáramným
ke dnu kles,
zazněl, až se hnul a zatřás
vrch i les:
„Jan, Jan za chrta dán!“

2.
Jede ostrým klusem domů
hrubokozojedský pán;
vedle něho vede chrty
věrný sluha, dobrý Jan.
Rytíř, jako mračná bouře,
s koně dolů škaredí,
že mu o psu nejmilejším
lidé nevědí!

Třetí den již v širém poli,
v lesích, skalách hledají;
o ztraceném ale chrty
ani zdání nemají.
Přesmutně se domů vrací,
tichý jako noc a smrt
rytíř, často vzdechne volá:
„Ach! Kdež jest můj chrt!“

Na silnici stojí baba
na dvě berle sehnutá,
škaredá, co soví hlava,
jednooká, hrbatá;
v tvářnosti je samá brázda,
ruka kůže jen a hnát -
hlasem - jako vraní krákol -
jezdceům káže stát!
„Kaž, rytíři svému hřebci,
svému lidu zadržet,

po čem trudným čelem dychtiš.
ode mne lze obdržet.
O tvém prchlém milencovi,
o tvém drahém chrty vim.
Zadarmo ti ale, věru!
o něm nepovím“.
„Vydáš-li mi svého Jana,
bude zejtra doma chrt. -
Co s ním počnu? - Čemokněžku

statečného rytíře,
život věrného by sluhy
nedal za zvíře!

Rytíř však jen horkou vášeň
svého srdce poslouchal,
na tvář bledou, posízenou
svého Jana nekoukal. -
„Přived' chrta - pravil babě -

Klopýtá k rytíři: „Pane! ó pane!
Milost a outrpnost s ubohým
měj!
Nedávej kouzelné pravici Jana.
Sluneční září a život
mu přej!“

Rytíř však nad chrtem radostí
jásá,

C. Bouda

(Frontispis z knihy K. S. Šnajdra Jan za chrta dán)

zmladí jinochova smrt.
Mám-li - tak jest v hvězdách
psáno -
děvče zas se usmívat,
v jinošské se krvi musím
častě umývat!“ -
Na ta hrozná slova zbledl
švarný jinoch, co stěna
mezi nadějí a strachem
vrhl se na kolena:
lítostivým hlasem prosí

zejtra na úsvitě k nám:
věru, že ti bez meškání
Jana za něj dám!“

3.
Jitro se červená z východní
brány,
u hradu čeká již baba a chrt.
Pacholik, neusnuv, z strážnice
hledí,
vidí své neštěstí, vidí svou smrt!

neslyší jinochův žalostný hlas:
objímá babu, i objímá chrta,
poroučí přistrojit radostný
kvas. -
A když se s večerem baba
uklízí,
Jana jí v kovech ven vyvedou
- draci dva ve voze
škaredočerném
s Janem a s babou se k lesu
berou!

4.
Neminulo ale ani
pět neděl,
chrt ten draze
vykoupený
zcepeněl! -
Tu si rytíř vlasy trhal,
hořem vyl:
chrtu však již ani Jana
nezbudil!

A když divé bolesti čas
ukrotil,
srdce opět lidským citům
navrátil:
tu ho počal v svědomí červ
hryznouti,
nad oči mu Janův obraz
vinouti. -

„Jene! - volal často - Jene
nevinný!
Ukrutností svého pána
zničený!
Nakloň ke mně s přísňých ne-
bes
hlavu svou,
a odpusť mi želečímú
vinu mou!“ -

Na to kázal kosteliček
založit,
při něm dřevěnou zvonici
postavit.
Na ni svěsit zvon ze stříbra
jasného,
jímž by denně za Jana se
zvonilo.

Když však naň ponejprv
zvonit
počali,
hrůzou všem u zvonu zuby
evakaly:
nebo místo zvuku stříbra
zazněl hlas
hřímající, až se kostel
pozatřás;
„Jan, Jan za chrta dán!“ -

5.
Slyše to pán Kozojedský
hořce počal plakati:
oděv rytířský se sebe
divou rukou trhati.
Rubáš žíněný si kázal
přinést, jím se přiodil
a k dřevěné zvonici se
za zvoníka dostavil.

A - hle! ke zvonu když dolez,
provazu se uchopil:
červa v srdci žeroucího
v okamžení necítil
aniž víc zvon taká slova
nevydával ze sebe:
zněl však, co hlas Cherubína,
když se vrací do nebe. -

Jednou se však po klekání
starý zvoník nevrátil:
pod zvonem ho zvonícího
šíp kostlivecův uchvátil.
Ale na pokojné tváři
ruka cizí napsala:
že se jemu vina velká
milostně prominula.

6.
Po časech, po letech, když se
odbojeů
strašlivý po Čechách rozbou-
řil shon,
rozkotal kostelík, rozkotal
hradbu,
zvonici strhli, i stříbrný zvon;
strhli, však nezhltili, neboť
mocná ruka
božího anjela ukryla jej,
zarývši do syké hluboké
studně:
Můžeš-li, Žižkovče děl se
o něj! -

Od oné doby tu spočíval
v chladné
vodě a bařině stříbrný zvon;
okolo něho si hučela stáda,
zahřmělo lovectví, křepčení,
hon!
Pořád tu v hlubině skrytý
zůstával,
až jej přec v podivně osudný
den
pobožné babičky usvadlá ruka
s předivem napolou vytáhla
ven!

Tenkrát naposled výslovným
hlasem
vyvolal: „Jan, Jan, Jan,
za chrta dán!“
Potom již nebyl až do časů
dnešních
slyšán, ni smrtelným okem
vidán.

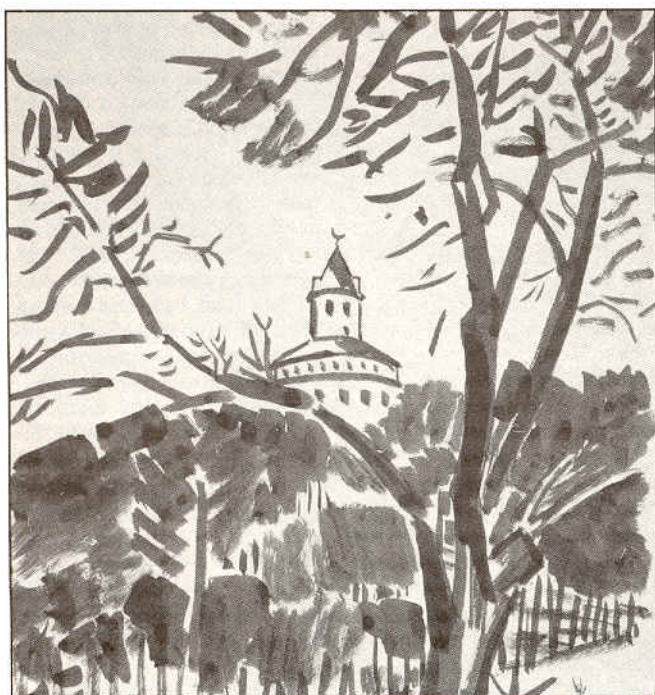
Bezpečně sousedé vodu teď
váží,
bezpečně máčeji konopě,
len;
zvon zmizel na věky; nikdy ho
žádný
nevydá na světlo ze studně
ven! -

7.
Zpomínejtež tedy, dítky,
na zvonec;
přivedl jsem povídku již
na konec.
Dále by vám bylo marno
zpívatí,
počínáť z vás mnohé očkem
mžírati! -

Vezměte si příklad
z mého
rytiře,
nedávejte duši drahou
za zvíře.
Hleďte z mládí každou
vášeň
krotiti,
tak se Bohu, lidu všemu
líbiti!

Odevzdejte se teď tiše
spaní v moc,
Pán Bůh náš vám ráciž dáti
dobrou noc!
Dřív však než vám očka sklíží
spánek váš,
za Jana se pomodlete
Otčenáš! -

HADÍ STUDÁNKA

V. Špála - Humprecht

(Kresba tuší z majetku OMaG Jičín)

ři cestě od hájov-
ny ke kostecké
silnici, v hum-
prechtské obo-
ře, je studánka
s průzračnou vo-

dou, které se však nikdo nena-
píje ani pro ni se džbánkem ne-
přijde. Smutná je, temná, jen
když se slunce sklání k západu,
zasvitne duhovými barvami. Za
slunných dnů se tu prý vyhřívá
had se zlatou korunkou.

Kdysi dávno na Humprech-
tě ovdověla mladá zámecká
paní. Zůstala s malým dítětem,
se kterým měla zdědit veliké
bohatství, mnoho dvorů, zámky,
hrad, lesy, pole, rybníky. Ale
také vzácný poklad, který rod po
staletí nashromáždil.

Sotva pohřbila manžela, už
se začali starat příbuzní. Dítěti
chtěli být poručníky a připravit
paní a dítě o všechno jmění.
Když se o tom zámecká paní
doslechla a přesvědčila se o
zrádných úmyslech svých pří-
buzných a přátel, vzala všechny
cenné poklady, uložila je do olo-
věných truhlic a poklad ponoři-

la do studánky. Těžké, plné truh-
ly propadly dnem studánky, zem
se nad nimi zavřela a celé dno
se pokrylo pískem. Ještě sňala
dítěti z hlavičky zlatou korunku
a hodila ji také do studánky.

Když se příbuzní sháněli po
pokladu a chtěli jej vzít prý do
úschovy, než dítě doroste, ne-
mohli se žádného dopátrat. Roz-
hněvali se a paní i s dítětem vy-
hnali ze zámku. Slabá, smrtí
manžela zraněná, přáteli zraze-
ná žena, se nedokázala bránit
a ze zámku odešla. Kam, to se
nikdy nikdo nedověděl. Prý
bloudí světem a hledá spravedl-
nost pro sebe a své dítě.

Od té doby za slunných letních
odpolední se prý ze studánky vy-
noří had se zlatou korunkou a vy-
hřívá se v teplých paprscích slun-
ce. Málokdo ho uvidí, protože při
prvním blížícím se zvuku lidských
kroků zmizí ve studánce.

Až přijde pravý potomek, kte-
rý bude znát tajemství studánky
a zašeptá hadovi správná slova,
tomu had položí korunku k nohám.
Studánka ze dna vydá poklad a pak
bude v celém kraji dobře.

O JIČÍNSKÉM ZÁMKU

(Zpola pravda, zpola pověst)

Rod Smiřických byl považován vždy za nejbohatší v celém království. Kromě jiných majetků náleželo Smiřickým panství kumburské s městem Jičínem, kde měli vystavěn nový zámek se čtverhranným sloupovým dvorem, s arkýřem na rohu a koninami v dolní části zámku.

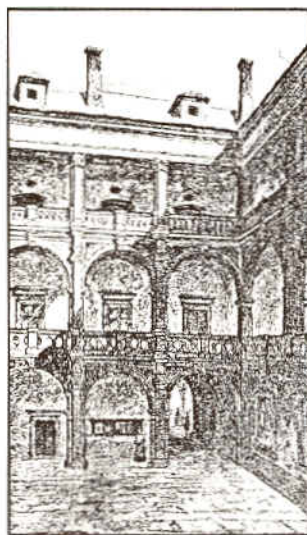
Panství přejala Markéta Saloména Smiřická, manželka Jindřicha Slavaty z Chlumu a Košumberka, protože její starší sestra Eliška Kateřina byla svým otcem zbavena dědictví a uvězněna na hradě Kumburku. Elišku vysvobodil z vězení Ota z Vartemberka, vzal si ji za manželku, protože očekával, že tak získá majetek bohatého rodu. S Eliškou se ujal správy panství, jičínští měšťané jim museli slíbit věrnost a k upevnění své moci povolal do města a okolí své vojsko.

Sestry se dlouho a marně dohadovaly o majetku. Proto si vyžádal Jindřich Slavata od nového českého krále Fridricha souhlas, že se smí on ujmout práv své manželky Markéty Salomény a celého panství i s Jičínem.

Dne 1. února 1620 přijela do Jičína královská komise, aby pořídila soupis majetku. Jičínští měšťané odvolali slib poslušnosti paní Elišce a slíbili věrnost Markétě a Jindřichu Slavatovi, jako jediným pravým pánům.

Sotvaže páni z komise začali se soupisem majetku, bránila jim v konání rozhněvaná

Eliška. Zbýlé věrné žoldnéře odvedla do svého pokoje, tam je hostila vinem a popouzela proti Slavatovi a komisi. Schylovalo se k večeru a Eliška viděla, že její věc je ztracena.

Západní nádvoří jičínského zámku

Sešla do sklepení pod zámek, aby svým vojákům rozdělila prach, jehož tam v sudech byla značná zásoba. Zda opilý voják utrousil jiskru do sudu s prachem nebo paní v zoufalství sama prach zapálila, se nikdy už nedovíme. Mezi pátou a šestou hodinou večerní se náhle ozvala strašlivá rána a celá přední strana zámku vyletěla do povětří. Pod troskami se utišilo navždy srdce nešťastné Elišky Kateřiny Smiřické. Také její švagr Jindřich Slavata zahynul v troskách. Spolu s nimi bylo výbuchem usmrceno celkem 41 osob, mnoho dalších bylo zra-

něno a popáleno. Požár byl po veliké námaze uhašen a z trossek byli vyprošťováni zranění a vynášena mrtvá těla. Sotva deset osob, které v okamžiku výbuchu bylo uvnitř zámku, se jako zázrakem zachránilo.

Vypravuje se, že malé dítě bylo výbuchem vyhozeno na střešinu sousedního domu, odkud žalostně volalo o pomoc. Jakýsi mladík vyběhl ze zámku a jako smyslů zbavený utíkal branou za město.

Eliška byla bez jediné modlitby pohřbena na hřbitově sv. Jana „Na Koštofranku“ spolu se svými služkami, ostatní čeledí a žoldnéři.

Markéta Slavatová, nyní vdova, musila po bitvě na Bílé Hoře pro náboženství ze země uprchnout do Němce s bláznivým bratrem Jindřichem. Tam v chudobě a zapomnění zemřela. Na rozkaz Albrechta z Valdštejna byl po čase nebohý Jindřich převezen do Čech a brzy skončil na Hrubé Skále jako poslední rodu Smiřických.

J. Procházka
(Z knihy J. Mencla *Historická fotografie města Jičína*)

MARIÁNSKÝ SLOUP

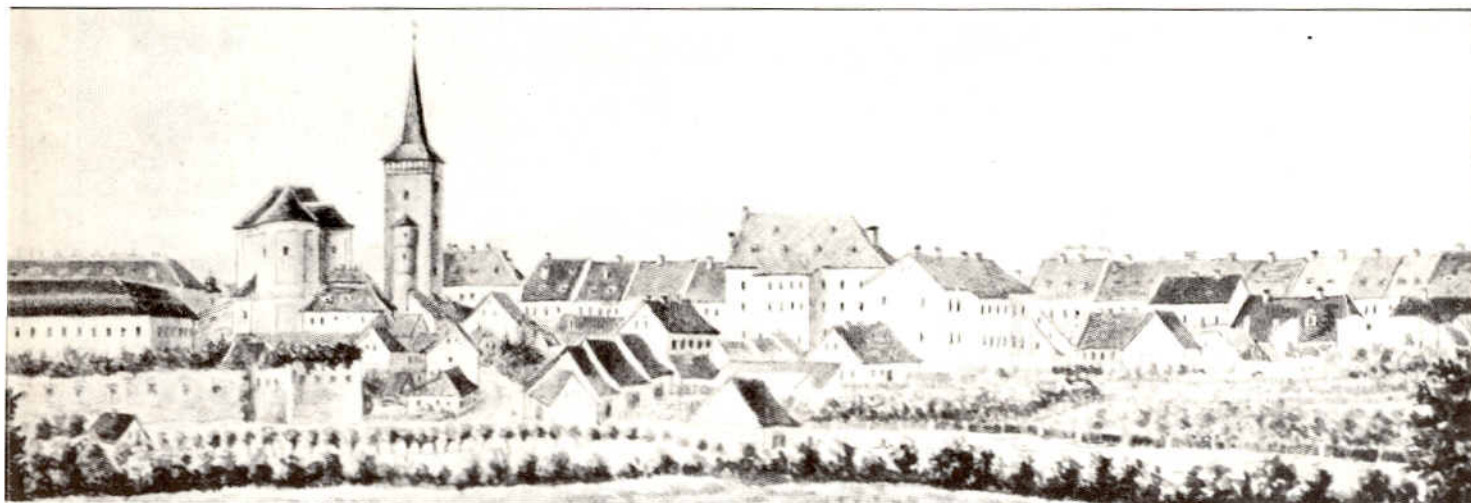
dyž v Jičíně byli ještě jezuité, byl téměř uprostřed náměstí postaven velký pomník.

Tvořil jej vysoký, útlý sloup s hlavicí zdobenou listovím, na kterém byla umístěna socha Panny Marie, stojící na zeměkouli. Mistr upevnil sochu na hlavicí sloupu obličejem k východu - k městské věžové bráně a nad hlavou ji vsadil kruh s třpytivými hvězdami. Nedočkavci, kteří na náměstí postávali a pozorovali práci, obdivovali libezné dílo pražského sochaře, které v ranním májovém slunci zářilo dodaleka. Však prý také stál pomník rovných 400 rýnských a peníze na jeho stavbu sháněli otcové tovaryšstva jezuitské koleje, jičínský pan děkan i občané a členové náboženských spolků.

I pan vrchní z jičínského zámku chválil krásné dílo, jen jej mrzelo, že socha není obrácena obličejem k zámku a nečehná tak počínání zámeckých pánů úředníků a jičínské vrchnosti.

Ale jaké bylo překvapení všech příštího rána! Socha svatě Panny byla obrácena na opačnou stranu - na západ. Tento neuvěřitelný úkaz vysvětlili otcové tovaryšstva Ježíšova. Je prý zřejmé přáním božím, aby Panna Marie hleděla ke kostelu sv. Ignáce, kde se nachází vzácný oltářní obraz. Nikdo se neodvážil rušit vyšší vůli a tak byl pomník za slavnostního znění zvonů a hlaholu trub 21.5.1702 posvěcen.

Po ozdobení podstavce čtyřmi anděly koncem 18. století, získal pomník podobu, kterou můžeme na jičínském náměstí obdivovat dodnes.

Jičín v r. 1883 (Z archivu OMaG Jičín)

aždým rokem přicházelo do jezuitského kostela sv. Ignáce v Jičíně na tisícce poutníků poklonit se a pomodlit před malým obrázkem Panny Marie.

la pověst o zázračném obraze, za kterým přicházeli poutníci zdaleka a byly konány velké slavnosti.

Při jednom ze švédských vpádů do Čech byla vydrancována i jezuitská kolej a kostel sv. Ignáce. Mnoho cenných věcí

Rušánské, z něhož vycházela neobvyklá záře. Obraz přenesli zpět do kostela a ke staré a slavné historii obrazu přistoupila i sláva nová.

Dovedni malíři často obraz

vítř hnal oheň ze střechy na střechu a brzy bylo skoro celé město v plamenech. Hořel zámek, seminář a gymnázium. Už i střecha kostela sv. Ignáce s věží planula jako pochoděň

ZÁZRAČNÁ MADONA

Obrázek byl malovaný na desce z olivového dřeva po byzantském způsobu, zvaný ruský nebo rušánský. Podle kronikářských záznamů bylo putování ikony až do kostela sv. Ignáce velmi složité.

Do Ruska ji kdysi vzal evangelický duchovní, odkázal ji synovi, také evangelickému knězi. Ten se často s dojetím díval na tvář P. Marie, až nakonec přestoupil ke katolické víře a obraz daroval polskému faráři Henčlovi. Ten ikonu přivezl do Čech na svou faru v Dobrovici a v r. 1637 ji daroval ke chrámovým vzácnostem do Jičína.

Madona byla přenesena slavnostním průvodem z kostela v Popovicích do chrámu sv. Ignáce k postrannímu oltáři. Brzy se rozšíři-

zmizelo a s nimi i zázračný obraz Panny Marie Rušánské.

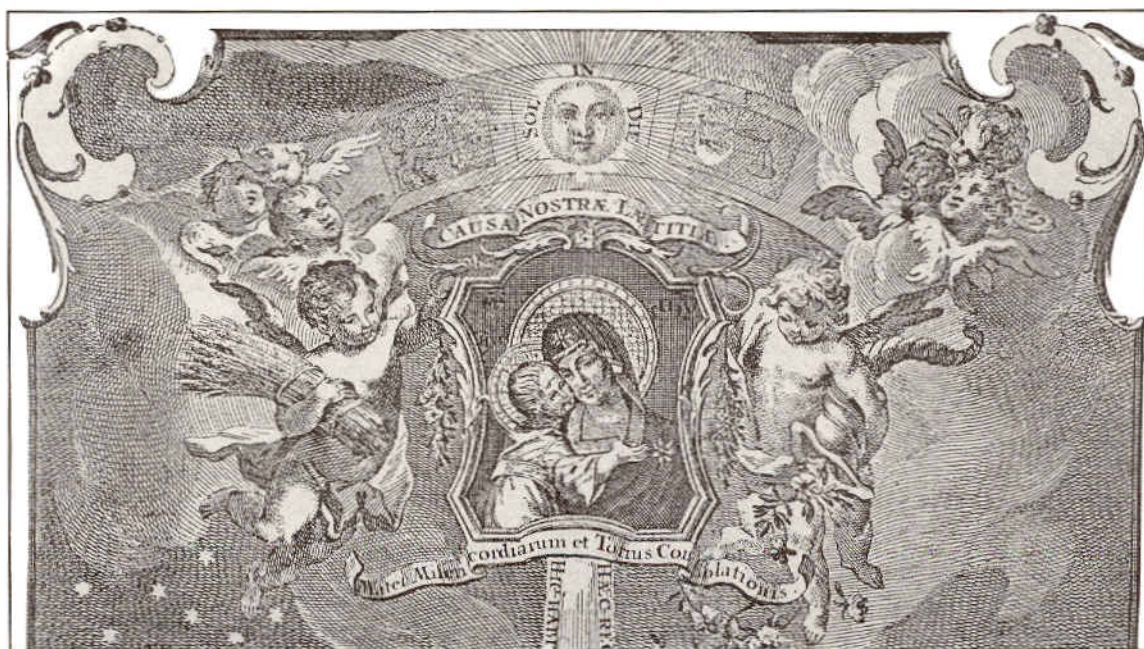
Zanedlouho pozorovali lidé v jednom místě hradebního příkopu zvláštní plápolavá malá světélka. Mnozí se báli a místu se vyhýbali, jiní však věřili, že je v těchto místech ukryt velký poklad. Nejedvážnější se do příkopu vypravili a našli zde obraz Panny Marie

napodobovali. Ryli jej do kovu, malovali na dřevěné desky, kameníci tesali obraz do pískovce. Mnoho podobných obrazů putovalo do světa. Jeden z nich visel i v síni jezuitské koleje. Kdo šel kolem, hluboce se uklonil a pokřižoval.

Pátého dne měsíce května roku 1681 vypukl v jednom z domů v Jičíně požár. Divoký

k obloze. S ohlušujícím rachotem se zřítily zvony z věže a při pádu trhaly klenbu chrámu. Zkáza a hrůza všude. Také v jezuitské koleji vše co mohlo shořet, padlo za obět' strašnému ohni.

Jen obraz Panny Marie Rušánské, i když s ohořelým rámcem, sám jediný zůstal uchráněn a o jeho zázračnosti se dlouho vyprávěly nekonečné legendy.

P. Marie Rušánská

(Měditisk z r. 1737)

BÍLÁ PANÍ (Kumburk a Bradlec)

do by si při pohledu na jičínskou krajinu nevšiml dvou kopců: Kumburka a Bradlece. Již počátkem 14. století

stávaly na obou kopcích hrady a jejich držitelé mezi sebou žili střídavě v přátelství i nepřítelství.

Pověst vypráví, že na hradě Bradlec žil bohatý pán, který si nejvíce zakládal na statečném synovi, příštím dědici panství, jmění i slavného erbu svého rodu. Panie si oblíbil krásnou dceru kumburského rytíře, ale otec tomu nepřál. Vyhledl synovi urozenější a bohatší nevěstu. Ani mírné domluvy, ani hrozby nepřerušily však přátelství a lásku mladých lidí a tak se nakonec bradlecký pán uchýlil pro pomoc k čarodějnici, která dovedla měnit osudy i životy lidí.

Na přání bradleckého pána zaklela dceru kumburského rytíře v Bílou paní. Zjevovala se lidem ve snách a za měsíčních nocí na obou hradech, v lesích i okolních vsích. Odvracela od lidí nebezpečí, pomáhala kde bylo třeba, varovala před nepoctivými služebníky, ošetřovala nemocné a chudým dětem nepozorovaně vkládala pod polštář bílý peníz. Leckdo ji spatřil, ale jakmile se pohnul nebo promluvil, rychle zmizela.

Marně se syn bradleckého pána trápil žalem a prosil čarodějnici o radu - bába nic ze svých

kouzel neprozradila. Teprve když se blížila její poslední hodinka, vzkázala pro mladého rytíře a pověděla mu, jak má vysvobodit svou nevěstu.

Když odbila na kumburské věži jedenáctá hodina, nabral vodu ze syřenovské studánky a vydal se lesem k hradu. Cesta před ním však byla samá nesnáze: země se propadala, balvany se válely všude kolem, ze stran do-

tíraly strašlivé nestvůry. Ale kamkoli dopadly krůpěje vody, ihned zmizely všechny překážky. Tak se dostal rytíř až do hradního nádvoří, kde před okny pochoje, v němž byla zakletá Bílá paní, rostl strom. Rytíř pokropil místo kolem stromu vodou, utřhl z něj devět kvetoucích větvíček, které dle rady čarodějky svázal do tří kytic. První kyticí otevřel dveře komnaty. Druhou ky-

ticí se dotkl Bílé paní a zbavil ji tak čarodějného kouzla.

Oba mladí lidé pak společně došli na Bradlec, kde již byla dívka vlídně přijata a bylo sjednáno přátelství mezi oběma hrady. Třetí kouzelnou kyticí si nesli brzy potom mladí manželé k oltáři. Lidé v okolí se upřímně těšili ze štěstí mladých párů a nová paní dál rozdávala své dobré srdce všude, kde bylo třeba.

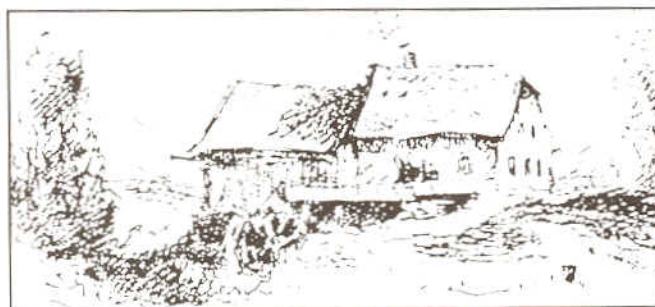

P. Šimon: Bradlec a Kumburk

(Lept z majetku OMaG Jičín.)

O ZALOŽENÍ BÍLÉHO MLÝNA

ozsáhlé bludiště Prachovských skal bývalo útočištěm uprchlíků v nejistých dobách, ale zároveň i dobrou skrýší loupežníků a lidí nepoctivých. Odtamtud podnikali zbojníci výpravy do okolních vsí, přepadali pokojné občany, okrádali obchodníky a kořist ukrývali v Prachovských skalách.

Když ale řádění loupežníků příliš narostlo, smluvili se okolní venkované, ozbrojili se jak nejlépe mohli a skalní město obklíčili. Loupežníci se ocitli v pasti a nastal krutý boj. Mnoho lupičů padlo nebo bylo raněno a mnoho zajato, jen několika se podařilo utéci tajnými chodbami.

Dva z nich se zatoulali až na okraj Prahy, kde se ukryli ve světničce malé hospůdky. Zde chtěli

přečkat nejhorší dobu. Za několika dnů navštívil hospůdku chudý krajánek. Dlouho prosil o nocleh, až se nad ním hostinský smiloval a nechal ho přenocovat na lavičce v kuchyni, která byla jen lehkou stěnou oddělena od světničky loupežníků. Krajánek ale bolely zuby tak, že celou noc oka nezamhouřil. K ránu zaslechl z vedlejší místnosti hovor. Loupežníci si povídali o pokladu, který ještě před bojem zakopali na Prachově v místech, která označili symboly slunce, měsíce a hvězdy, vyrytými do skály.

Krajánek rázem zapomněl na bolest zubů. Sotva se ráno rozednilo, poděkoval hostinskému za nocleh a pospíchal k Jičínu. Ve městě si koupil rýč, motyku a lopatu a ještě před večerem se vydal do Prachovských skal. Ihned ráno se pustil do hledání zmíněných znamení.

Prolézal skalní sluje, klopýtal přes balvany a prodíral se houštinami, ale rytiny nikde nenacházel. Stejně se mu vedlo i druhý a třetí den. Vzdal se tedy veškeré naděje a zoufale odhodil nářadí do křoví.

Jak motyka dopadla na keř u skály, objevila se za ohnutou větví vyrytá znamení. Krajánek se zaradoval a začal rychle kopat. Brzy narazila motyka na tvrdý předmět a objevilo se několik truhlic, plných zlata a stříbra. Za nalezené peníze dal krajánek postavit na Cidlině bílé omítnuté kamenný mlýn. Protože ostatní mlýny byly dřevěné, začalo se mu říkat Bílý mlýn.

Mlýnáři se dobře dařilo a žádný chudý pocestný, který přišel do mlýna prosit o almužnu, neodecházel s prázdnou. Krajánek, nyní mlýnář, totiž nikdy nezapomněl na to, jak peníze získal.

Do krásného parku, který se rozprostírá okolo zámku v Kopidlně, dala kopidlenská hraběnka postavit sochu Panny Marie. Už dávno není známo, z kterého

Jednoho dne se hraběnka ve spěchu převlékala a svou zamilovanou brož odložila pouze na stolek. Když se večer vrátila do ložnice, bylo vše poklizeno. Hraběnka se domnívala, že pořídná Marie sama uložila šperk do pouz-

la, tím více ji hraběnka podezírala, až konečně vykřikla, že ji dá zaživa zazdit. Sama určila kout v severovýchodním rohu zámku a dohlížela na práci zedníků, kteří smutně připravovali komorné hrob. Na hraběnin

krásu a šperky ani vidět nechtěla. Svědomí se nedalo umlčet. V noci vidávala plačící bledou Marii, která znovu a znovu opakovala, že nikdy ani špendlík nezezlila.

Po nějaké době hraběnku

ZTRACENÝ KLENOT

rodu pocházela, jen pověst o její krutosti se zachovala dodnes.

Hraběnka prý bývala velice půvabná a svou krásu ráda zdůrazňovala vzácnými šperky, kterých si velice ce-

dra. Teprve po několika dnech, když si chtěla znovu připnout oblíbený klenot, zjistila, že krabice je prázdná. Zlostně se obořila na služebnou, kam že šperk ulož-

pokyn přivedli spoutanou a na smrt bledou Mařenku. Už neprosila ani neplakala. Teprve když zedníci zasouvali do otvoru poslední cihly, ozval se bolestný nářek.

napadlo dát u zámku postavit sochu Panny Marie a tím odčinit svou krutost.

Nedlouho potom, co byla socha v zámeckém parku umístěna, opravovali v hra-

K. Liebscher: Zámek v Kopidlně

(Z knihy A. Sedláčka *Hrady, zámky a tvrze království českého*)

nila. Nejraději ze všech nosila starodávnou brož, ozdobenou nádhernými kameny, zasazenými do zlata. O své klenoty pečovala hraběnka až úzkostlivě. Kdykoli se svlékala, sama je ukládala do krabic, které svěřovala pouze komorné Mařence. Jiný člověk neměl do hraběniných komnat přístup.

la, ale děvče ji s pláčem ubezpečovalo, že brož ten den vůbec nezahlédlo.

Hraběnka však jejím přísahám nevěřila. Marně Mařenka znovu a znovu prohledávala celý pokoj, po broži jako by se země slehla. Hraběnka se hněvem necítila. Čím úpěnlivěji se Marie zapřísahala, že šperk neukrad-

Lidé odsuzovali hraběnin krutý trest. Povídalo se, že tam, co je komorná zazděná, je v noci slyšet podivný rachot, jako by tam někdo válel sudy. Začali se nešťastnému místu zdaleka vyhýbat a zámek obcházeli velikým oblokem.

Hraběnku přestával těšit svět. Už nemyslí na svou

běhčíně ložnici čalounění na stěnách. Když odtrhli jeden poškozený pruh, vypadl odtud tolik pohřešovaný skvost se spoustou sklíček a lesklých třepek. Teprve pak se vše vysvětlilo. Pravým viníkem a zlodějem klenotu byla ochočená straka, kterou hraběnka chovala pro své potěšení.

Rozsáhlý rybník býval mezi Vokšicemi a Jičínem. Říkalo se mu Porák.

Za starších dob sahal od Čejkovic až k Ostružnu, od Vokšic a Březiny až k Novému městu a k polím „Na vrchách“. Nynější Ostruženský rybník je jeho zbytkem.

Jeden sedlák v Ostružně si stěžoval na bídný život. Nezdar stíhal nezdar, až mu zbyly jen holé ruce. Potřeboval koně, ale styděl se říci sousedům, aby mu vypomohli. Jednou u něho zatůkal na

VODNÍK V OSTRUŽNĚ

okno podivný mužik a nabízel se mu do služby. Prý, že by s ním sedlák dobře pořídil. Sedlák se usmál a povídá malému človičkovi: „Takhle koně

bych potřeboval, kdybys věděl o někom, kdo by mi je dal nebo aspoň půjčil, to bych byl rád.“ A mužiček hned, že o koni ví, že je to kůň dobrý, dokonce ani žrát nemusí. Stačí prý mu třeba suché koště do žlabu a lýčeným provazem aby ho ke žlabu uvázal. „Ale to ti povídám, kapky vody mu nedávej!“ Sedlákovi byl hovor divný, šel tedy pro ženu, ale když se vrátil, stál u chalupy už jen pěkný kůň, po mužičkovi ani památky.

Od té doby bylo na statku dobře. Pole měl nejkrásněji obděláné, dávalo mu dostatek obilí, které na trhu v Jičíně dobře prodal a tak rychle bohatl a dobře se mu dařilo. Sousedé mu však měli za zlé, že sám dře, ač by nemusil. Měl by si prý najmout čeledína. Po dlouhém přemlouvání sedlák povolil a přijal do služby chasníka.

Když bylo po práci, zavedl čeledín koně do stáje, dal mu sena a pak vody. Sotva se kůň dotkl vody, zaržal, proměnil se v zeleně oblečeného mužička a než se chasník nadál, byl ten tam.

Od té doby se hospodář zase nedařilo. Neúroda na poli, mor ve chlévě i v kurníku, v chalupě ani krejcar, všude byla zase jen bída. Hospodář se trápil, chřadl, až dohospodařil.

V Ostružně si dlouho lidé vyprávěli, že si pro jeho duši přišel vodník.

Kde nyní stojí vesnice Nadslav, rozkládaly se dříve hluboké lesy. U rybníka stávala osamělá hospoda, kolem níž vedla cesta na Sobotku. Hostinský té krčmy byl však v tajném spolku se čtyřicetadvacíti loupežníky. Mnoho pocestných, často i velice zámožných, bylo nuceno přenocovat v hostinci uprostřed hlubokých lesů. A všechny postihl stejný osud. Vždy o půlnoci je přepadli loupežníci, oloupili je a mrtvá těla hodili do rybníka.

Celý kraj tehdy patřil pánům z Kozlova, kteří čas od času objížděli své panství. Schylovalo se již k večeru a urozená paní z Kozlova byla cestou velmi unavená. Rozhodla se tedy, že společně se svou služkou přenocuje v oné hospodě, zatímco její muž s ostatní družinou pojedje dále do Rožďalovic.

Při přípravě večeře se služebná paní z Kozlova blíže seznámila s hospodskou služkou, která jí prozradila, v jakém nebezpečí se ona i její paní nalézají. O půlnoci budou obě zavražděny. Postrašená dívka ihned vše sdělila své velitelce. Paní se však nezalekla. Poslala služebnou, aby co nejrychleji ujížděla za pány, smluvným troubením je přivolala zpět a vše jim dopodrobna vyprávěla. Tou dobou již pán z Kozlova dojížděl k Psinici, a

RYBNÍK MORDÝŘ

zvuk trubky však přece jen zaslechl. Obrátil tedy koně a tryskem ujížděl zpět. Vyslechl vyděšenou služebnou a poslal ji zpět se vzkazem, že se paní nemusí ničeho obávat. Jeho společníci přivedou posily, společně obklíčí hospodu a lupiče pochytají. A tak se také stalo.

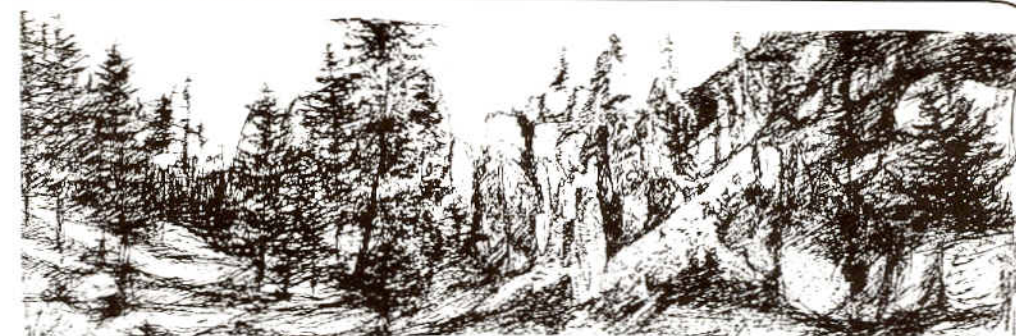
Těsně před půlnocí vnikli ozbrojení rytíři a sloužící rožďalovického pána do krčmy a shromážděné loupežníky pobili a zajali. Jen hospodskému se podařilo uprchnout, skočil však do rybníka a utopil se. Od těch dob se rybník u Nadslavi jmenuje Mordýř.

Ilustrace z knihy K. J. Erbena Pohádky a báje slovanské

Prachovské skály mají mnoho přírodních krás. Některé skály mají podobu zvířat, jiné lidí, další nám připomínají věci. Tajemné chodby a zkamenělá divadla, lesy a bublající potůčky, jsou místa veliké přírodní pohádky, kde se oči nestačí dívat.

V době, kdy císař Napoleon hrozil celé Evropě vojenskou silou, byli nuceni jiní císařové a králové, ve strachu o své trůny, jednat

TŘI POHOVKY

Rakouský císař František pozval pruského krále a ruského cara k poradám, aby sjednali mocný vojenský

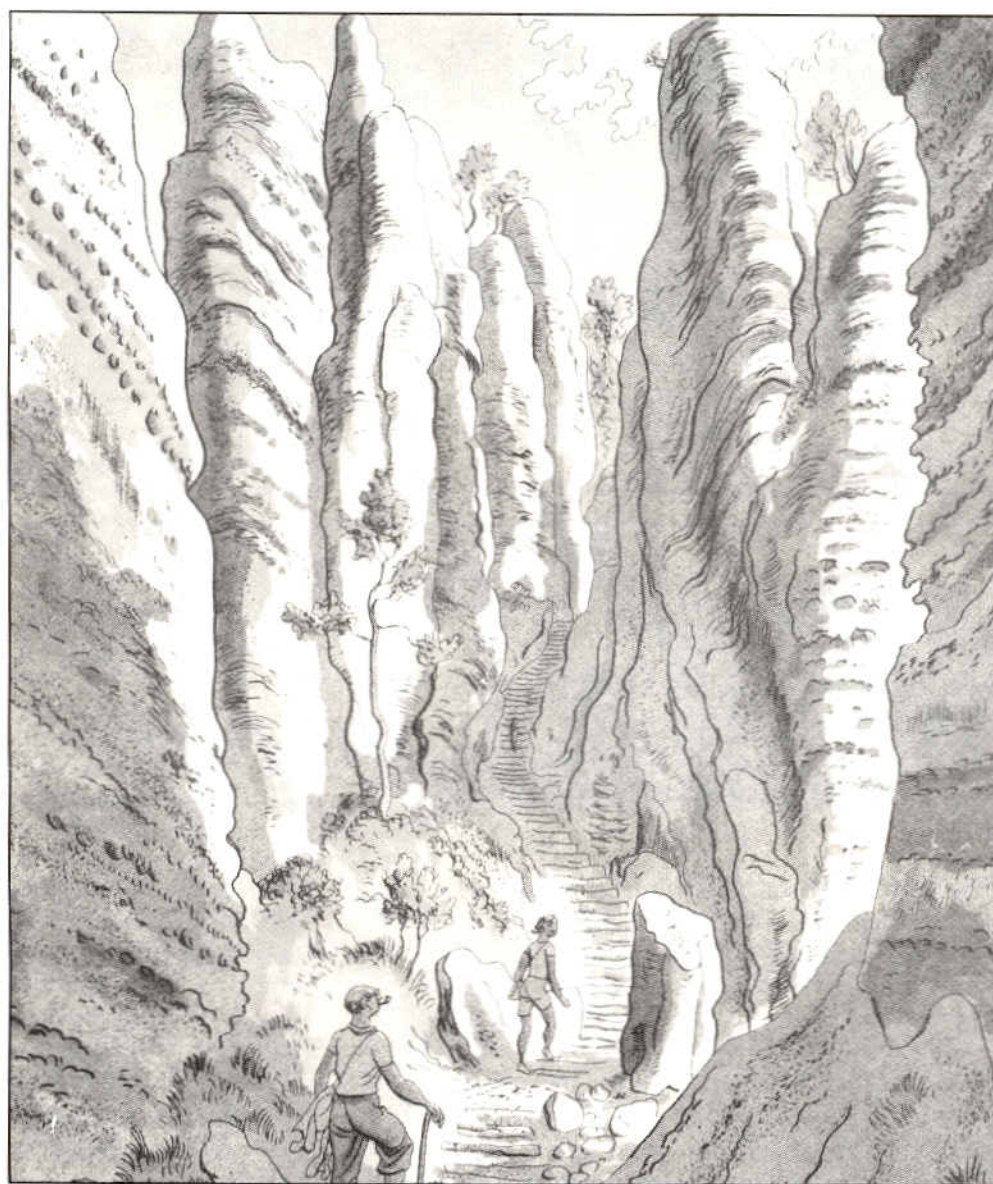
se tajně dostavili pruský král a ruský car. Jičínský purkmistr na žádost císaře Františka, prováděl vzácné

se skalní sloupy. Když sešli chodbou do otevřeného bludiště, ohlédl se rakouský císař a spatřil nad sebou mohutný balvan, který měl podobu Napoleonovy hlavy a jeho známého třírohého klobouku. Zdálo se, že Napoleonův přízrak pronásleduje císaře na každém kroku.

Když družina došla na návrší ke skupině tří balvanů, usedl císař na prostřední kámen, po jeho pravici pruský král a vlevo ruský car. Zde se prý o něčem důležitém radili. Snad o obraně proti Napoleonovi. Třem vyhloubeným kamenům, podobným přírodním křeslům, začali místní lidé říkat Tři pohovky a mnoho bájí vypravuje, jak právě zde byl zpečetěn pád francouzského orla.

Letopisci však říkají, že se monarchové spolu nikdy nesešli. Svá rozhodnutí prý posílali po kurýrech a že v Jičíně v ten čas sídlil jen rakouský císař František I. Dokonce místnost ve východním rohu prvního patra zámku, kde se jednání konala, je nazvána na památku Konferenční síň.

Tajná jednání však přece musela zůstat utajena. K čemu by pak tajemství vůbec bylo? Možná, že pověst o pohovkách není ani tak pravdě vzdálená. Kdo dnes ví, koho tři kamenná křesla skutečně hostila? Kdo ví...?

C. Bouda: Císařská chodba v Prachovských skalách

(Z knihy Z Českého ráje)

s Napoleonem o míru. Podmínky francouzského císaře však byly vždy pokořující a nepřijatelné.

spolek proti Napoleonovi. K poradám zvolil císař František Jičín, kde se ubytoval v zámku. Za ním prý

hosty Prachovskými skalami. Nejvíce se podívovali hluboké chodbě, odkud byl překrásný výhled na tyčící

HŘÍŠNÉ VESELÍ V KONECCHLUMÍ

Pod konecchlumským dvorem, v místech, kde je nyní bažina, stávala za dáv-
ných dob velká hospoda. Hostinský měl tři hezké dcery, jako obrázky. Byly však marnivé, rády se stroji-
ly, s mládenci bavily a po tancovačkách byly jako posedlé. Práce jim příliš nevo-
něla, a protože otec byl vdovec, nedařilo se mu dost dobře dcery vychovávat. V hospodě muzika stíhala muziku, ať byl masopust nebo půst. Také o velikonočním týdnu nepřestávaly zábavy a bujně tance.

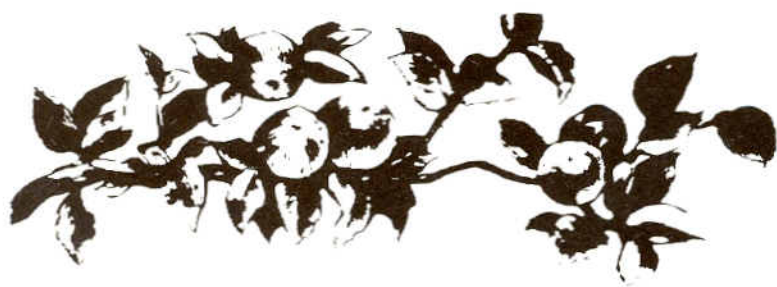
Byl Velký pátek. Zbožní věřící shromáždění v kostele poslouchali pašije a roz-
jímalí o umučení Páně. V jejich duších vládla posvátná nálada, zatímco v hospodě začínalo nové veselí. Mnozí z mladých přicházeli raději do hospody, než do kos-
tela.

Když v kostele dozněly pašije, v hospodě dosahovalo veselí vrcholu. Po posledním tónu pašije se otřásla pod hospodou prudce země a se

strašlivým rachotem se propadla i s tančícími.

Na místě kde stála, zůstala jen bezedná bažina. Od té doby vidali lidé nad ba-

žinou poskakovat malá světýlka a vypravovalo se, že jsou to duše tří marnivých deér hostinského a jejich tanečníků.

HOLOVOUSKÉ MALINÁČE

Snad nikde v Čechách neuzrávají voňavější a chutnější jablíčka, než v Holovousích. Jsou pěkně červená, trochu žilnatá a každé má u stopky hrbolek. Holovousští tvrdí, že neobyčejná jemnost a sladkost plodů je dána tím, že první stromy tohoto druhu byly podle pověsti zalévány zředěným medem.

V dobách, kdy kraj mezi nynější Ostroměří a Hořicemi byl zarostlý hustými neprostupnými lesy, usadil se tu

hlouček lidí, vedený mužem jménem Holovous. Všichni členové jeho družiny jej na slovo poslouchali, přestože měl velice mírnou povahu a jemnou, téměř dívčí tvář. Na jeho rozkaz byl v místech dnešních Holovous vykácen les a na rozlehlé mytíně vystavěna dřevěná tvrz.

V okolí tvrze ponučil obdělávat pole a vysadit stromky, o které sám rád pečoval. Před zimou pečlivě ovazoval jejich kmínky slámou, aby je zající neohlodali, na jaře seškrabával mech a obíral trpělivě hou-

senky. V létě zaléval jejich kořeny rozředěným medem divokých včel. Nebylo divu, že stromečky rostly jako z vody - jeden pěkněji než druhý. Již za několik let byly na jaře obsypány záplavou růžových kvítků, jejichž vůně lákala včely ze širokého okolí. Na podzim se pak červenaly jablíčky, na kterých mohli Holovousovi lidé oči nechat. A když si v zimě na jablíčkách pochutnávali, dávno přestali reptat na pánovu zálibu.

Ubíhala léta. Kolem tvrze přibývalo roubených příbyt-

ků a Holovous pilně sádal a šlechtit stále krásnější a voňavější jablíčka. A protože ve vsi nikdo neuměl ani neome-
mocněl, začali lidé pozvolna věřit tomu, že jablíčka jsou zázračná. Ale zatímco sady i hospodářství vzkvétalo, Holovous šedivěl a vrásek na jeho jemné tváři valem přibývalo, až konečně odešel na věčnost.

Lidé dlouho vzpomínali na jeho laskavost a vyprávěli svým dětem o člověku, který první vypěstoval chutné a široko daleko ceněné ovoce.

dysi dávno, když jičínské panství patřilo rodu Trčků, žila na hradě Veliši v tichu

a odloučenosti vdova po neznámém rytíři s jedinou, velmi krásnou dcerou. Mnozí mladíci z okolí se ucházeli o její ruku, ale ona sama dala slovo odvážnému a ohnivému Trčkovi. Mladý rytíř býval na Veliši častým hostem; přijížděl buď na svém rychlém koni, nebo přicházel pěšky tajnou podzemní chodbou, která vedla na Veliš z Jičína.

Pravidelné schůzky dvou mladých lidí přerušila válka. Mladý Trčka se též zúčastnil velmi krvavé bitvy, která se strhla za Prahou. V nastalém zmatku využil příležitosti a zmocnil se královského pokladu. Doprovázen svými zbrojnoši, ujížděl s pokladem co nejrychleji na Veliš, kde jej ukryl v nejtajnějších hradních sklepeních. Král se však brzy dozvěděl, kdo poklad odcizil a kam jej ukryl. Ihned byly učiněny přípravy k dobytí hradu Veliše a byla vypsána velká odměna na dopadení viníka.

Královští zbrojnoši se přihnali k Veliši jako velká bouře, ale našli hrad pevně uzavřený a připravený na rozhodný odpor. Sám mladý rytíř Trčka řídil obranu hradu a pobízel posádku ke statečnosti, nedbaje na vlastní nebezpečí. Ale všechno hrdinství bylo marné. Stateční

VELIŠ

obránci podlehl prudkým opakovaným útokům nepřátel, kteří dobývali hrad část po část. Mladík měl sotva čas rozloučit se se svou nevěstou a na poslední chvíli zachránit holý život útekem do tajné chodby. Za okamžik již královští zbrojnoši důkladně prohledávali celý hrad. Ale poklad ani jeho únosce nenalezli. Ve zlosti rozbíjeli vše, co jim přišlo do rukou a vylévali si zlost na hradním lidu.

Zatím mladý Trčka proběhl tajnou chodbou do Jičína,

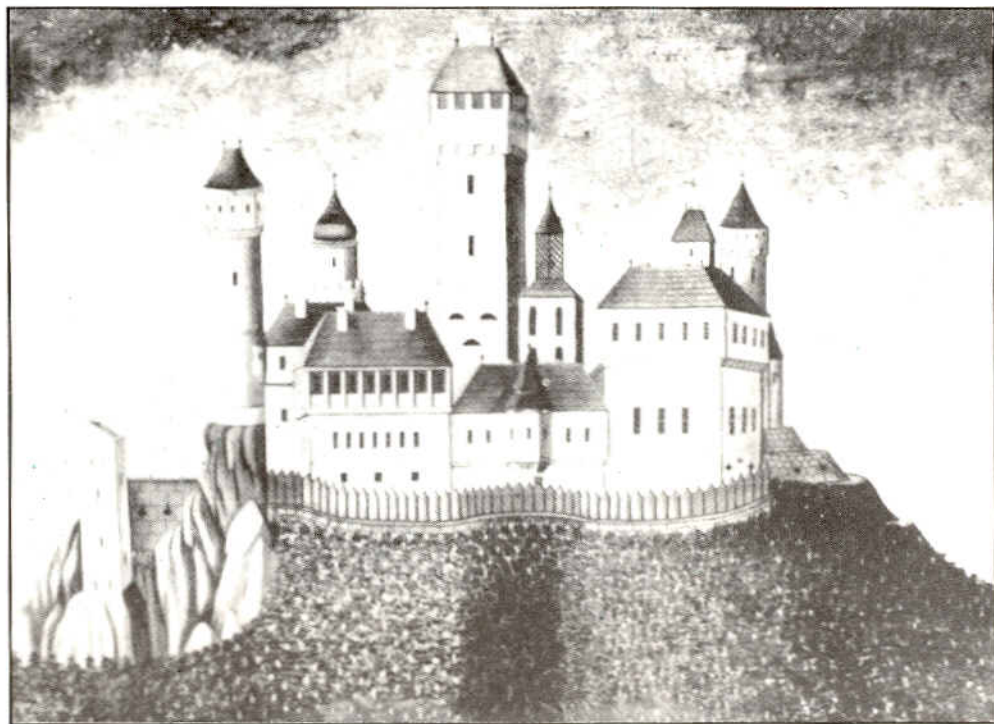
osedlal koně a rychle ujížděl z otcovského domu. Naposledy se otočil k hradu a rozloučil se s ním i se svou nevěstou slovy:

„Veliši, Veliši!
hrdě se vypínáš,
než, byl bys pyšnější,
kdybys jen věděl,
jaké bohatství skrýváš!“

Král byl velice rozzloben neúspěchem svých zbrojnošů a ve zlosti prohlásil mladého Trčku za psan-

ce - kdo by ho dopadl, měl právo jej usmrtit. Dlouho nebylo po rytíři ani slechu, jako by se do země propadl. Teprve za nějaký čas se před branou Velišského hradu zastavil kůň bez jezdce. Současně našli dřevorubci v lesích mezi Turnovem a Libercem mladého Trčku oběšeného.

Královský poklad leží prý dosud kdesi pod zemí na Veliši. Tvoří prý jej mimo jiné sochy jedenácti apoštolů ze stříbra a socha Krista z ryzího zlata. Všechny poklady hlídá ohnivý pes, který nikomu nedovolí se něčím z těchto pokladů obohatit.

Veliš

(Lidová malba)

KŘÍŽ NA VRCHÁCH

Před dvěma sty lety žil v Jičíně na Novém městě bohatý občan, kterému se touha po stále větším majetku stala vášní. Půjčoval peníze na vysoké úroky a široko daleko byl znám jako bezcitný lichvář. Jednou si u něj půjčil chudý soused - neměl peníze na lékaře a léky pro těžce nemocnou

ženu. Lichvář půjčil, ale jako náhradu si vymínil sousedovo pole na Vrchách. Marně prosil ubožák později o poshovění - právě v den, kdy mu zemřela žena přišel i o poslední kus pole. V zoufalství proklel chudák veškeré lichvářovo počínání a prokloval mu, že jeho jediného syna zabije v jeho 14 letech blesk. Sám se pak utopil v novoměstském rybníčku.

Od té doby stíhal lichváře nezdár za nezdarem - nic se mu nedařilo. Stále více přemýšlel o sousedově kletbě a začal se obávat o synův život. Zakázal chlapci v létě vycházet z domu a přemýšlel, co dělat, aby se kletba nenaplnila.

Jednou však chlapec neposlechl a vyšel si do polí. Protože bylo teplo a dusno, lehl si na mez a usnul. Slunce svítilo a po čisté obloze

plul jen jediný mráček. Náhle zahřmělo a do meze, kde chlapec spal, sjel klikatý blesk. Na místo se ihned seběhli lidé z okolních polí a kupodivu: našli chlapce živého - pouze na pravé ruce měl spáleninu v podobě kříže. Na památku zachránění svého jediného syna dal lichvář na Vrchách postavit kamenný kříž a sám pak dobrými skutky pomáhal, kde mohl.

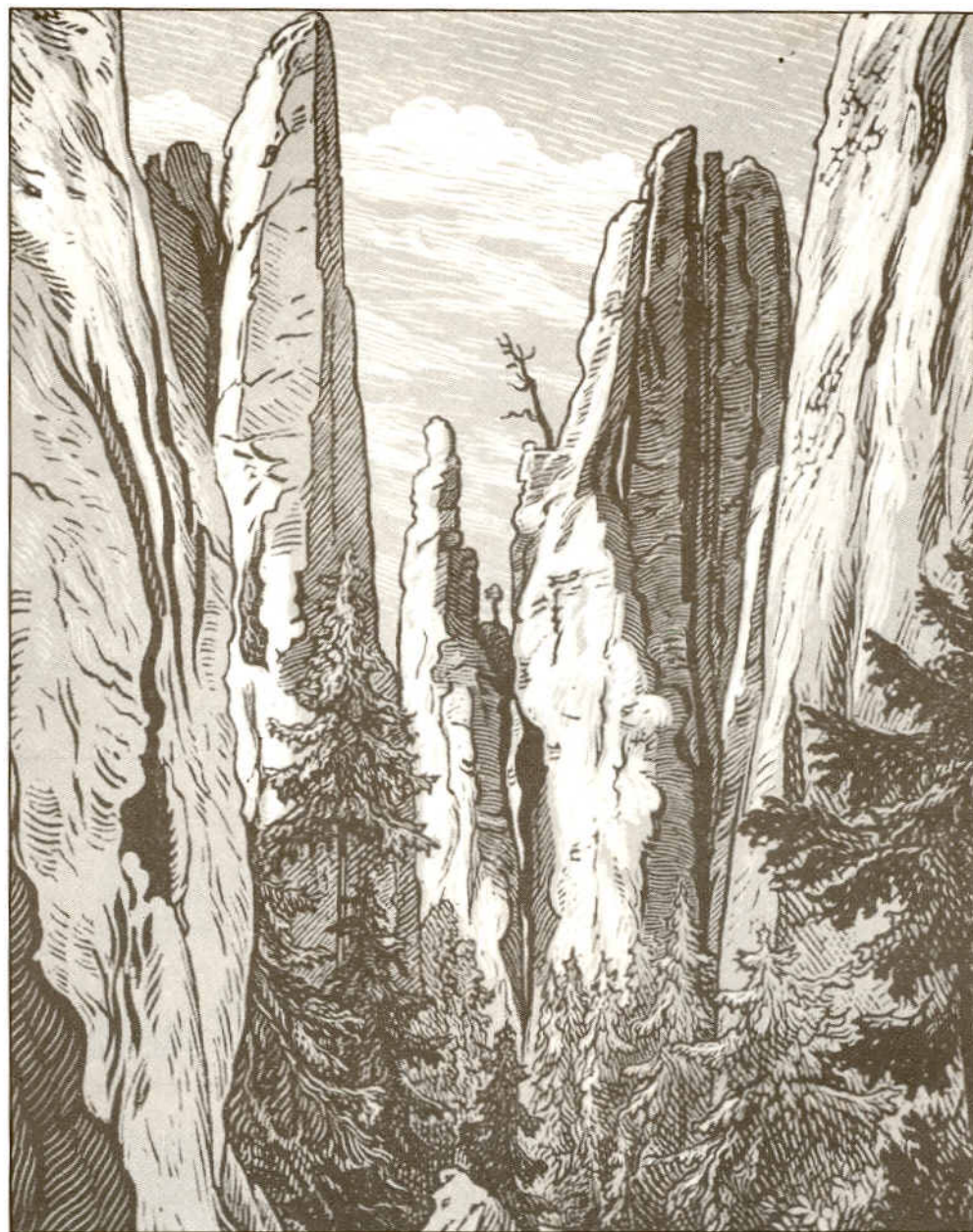
Boženka a Vojmír vyrůstali spolu v Prachově, tiché vesnici na úpatí divokých skal. Lesy, skály, paseky a stráně, to byl jejich dětský ráj. Zvykli si na sebe, že jeden bez druhého nemohl být.

Když Vojmír dospěl ve statného muže, rád chodil do míst, která mu byla od dětství milá. Uléhal ve stínu skal a pozoroval jejich krásné a záhadné tvary.

MNICH

Jednou padl jeho zrak na podivné rýhy a štěrby v skále. Zdálo se mu, že mají podobu písmen. Čte písmena a celá slova a dovídá se z nich krutou věštbu. Nebude prý v životě nikdy šťastný a Boženka že ho nemá ráda.

Nedůvěra zasáhla jeho srdce. Běžel domů, děvče prudkými slovy ostře odbyl a rozhodl se, že opustí Prachov. Spěchal do Valdic, vstoupil do kláštera mezi bratry svatého Bruna a přijal jméno Tadeáš. Po nějakém čase začal věřit, že všechno neštěstí je modlitbami a pokáním odčiněno a vydal se na cestu do Prachovských skal. Když přišel na místo, kde před lety četl krutou věštbu, vykřikl hrůzou. Stálo tam napsáno, že svým činem Boženku zahubil. Štván bolestnými výčitkami bloudil ve skalách, až pojednou v rokli spatřil mrtvou Boženku.

K. Vik: Prachovské skály

(Barevný dřevoryt z cyklu Český ráj)

V němém bolu stál nad ní, mlčely skály, mlčel i les. V bělavém rouše mnicha stál tu bez hnutí i příští den. Stál zde

tak dlouho, až zkameněl v bílou skálu.

Zkamenělého mnicha v Prachovských skalách na-

jdete, jen dobře ve skalním bludišti hledejte. Už je to dávno, kdy lidé pojmenovali skálu Mnich.

SOUPIS POVĚSTÍ O NAŠEM KRAJI

1. Černov, L.: Pohádky a báje Českého ráje I., Vysoké Mýto, 1937
2. Čip, František: Pověsti, pohádky a lidový humor na Novopacku. Nová Paka, 1935
3. Jičínská, Ludmila: O Pelíškově z Prachovských skal. Praha, 1939
4. Kopta, Pavel: Kratochvilné děje z naší vlasti. Praha, 1978
5. Kubín, Josef Štefan: Lidové povídky z českého Podkrkonoší. Praha, 1941
6. Kubín, Josef Štefan: Pra-

- chovské skály. Pelíšek v lidové pověsti. Jičín, 1940
7. Pavel, Josef: Pověsti českých hradů a zámků. Praha, B.r.
8. Velartová, Jaroslava: Vodníci Českého ráje a Podkrkonoší. Nová Paka, 1995
9. Velartová, Jaroslava: 10 zastavení v Českém ráji. Semily, 1990
10. Vojtíšek, František: Libáňské pověsti. Libáň, B.r.
11. Wenig, Adolf: V Českém ráji. Praha, 1941
12. Mrštík, J.: Pověsti Jičínska. B.m.r.

13. Mencl, Jaroslav: Pověsti Jičínského kraje. Jičín, 1938
 14. Mašinová, Leontýna: Z tajemné studánky. Praha, 1937
 15. Šnajdr, Karel Sudimír: Jan za chrta dán a jiné básně. Turnov, 1942
- Pověsti uváděné v tomto čísle Muzejních novin byly převzaty z publikací, uváděných pod číslem 12 - 14. Převyprávěly a upravily Hana Trojanová a Jiřina Holá. Úvodní báseň sbírky K.J. Šnajdra (č. 15) byla ponechána v původním znění.

ČESKÁ SPOŘITELNA a.s.

Banka pro život

II SPOŘITELNA
V JIČINĚ.

Jičíně, dne 19. září 1896

Stěně
kuratoriumu krajinského musea
jičíně

Upříznení čtení stěně radosti z dne 18. srpna
1895: 43 za vyhlášení i. sporných místností kuratori-
um, musejních sbírek, nové budovy spořitelny, med se
výbor, obecní spořitelny jičíně, ve kterých se dne 18. 8. m.
konane, na tom propůjčiti k tomu účelu i. místností v
nové budově spořitelny, a nic s přiznání od hlavičky vedoucí
v levo do přední a to bezplatně, s akce stou podmínkou, že
kdyžby spořitelna, místností tyto k jiným účelům potřebovala
typame, na změně výpověď vyhlášení, a spořitelny k pro-
jiti, v dozdáný budov, a nic s tom, samém stavu, v jakém
je, stěně kuratoriumu přezalo.

Jelikož místností tyto, úplně hotov, a upraveny
jsou, můžete je ihned použiti.

Kam dávame tímto vědět.
V Jičíně dne 19. září 1896

J. K. Lohař

V r. 1895 zakoupila Obecní spořitelna jičínská od obce pozemek a podle projektu Ing. B. Peka si dala postavit pro svůj úřad novou budovu v novorenesančním stylu na nároží ulic Lindnerovy a Smiřických.

Ještě nebyla stavba dokončena, když byl výbor spořitelny požádán kuratoriem krajinského musea v Jičíně o umístění sbírek v nové budově spořitelny.

100+1 rok starý dopis, který v originále uveřejňujeme, adresovaný Obecní spořitelnou v Jičíně kuratoriu musea, vypovídá o vstřícném postoji peněžního ústavu ke kultuře na samém konci 19. století. Umístění muzejních sbírek, práce s nimi a umožnění jejich rozšiřování - to byl skutečně chválný čin, který dokládá přístup výboru Obecní spořitelny v čele s JUDr. Lohařem ke kulturním památkám. Spořitelna poskytla muzeu a jeho sbírkám bezplatný azyl na víc než padesát let.

A nejen to. Účinně pomáhala tehdejší bohaté ediční činnosti Musejního spolku a věnovala nemalé částky na nákupy uměleckých děl pro tvořící se galerii. Ale o tom až někdy příště ...

AGS
JIČÍN a.s.

ZACÍ STROJE GT. MF. MAUS

ZEMĚDĚLSKÉ STROJE

PRODEJ • SERVIS

JIČÍN, JUNGMANNOVA 11

TEL 0433/214 77, 0433/411

FAX 0433/238 48

SILNICE A.S.
JIČÍN

Hradecká 415, 506 33 Jičín

tel.: 0433/538055, fax: 0433/226 97

**DODAVATEL SILNIČNÍCH
A INŽENÝRSKÝCH STAVEB**

Evropská databanka

EDB - Servisní telefon
0433 / 185

**KRKONOŠSKÁ
SÝRÁRNA
A MLÉKÁRNA**

Havlíček a Zelinka

spol. s r. o.

Kruh u Jilemnice

tel. 0433/23782

ARIS

Automatizační
regulační
a informační systémy

Automatizace v průmyslu
Regulace topení a klimatizace
Informační dispečerská centra
Systémy rozvaděčové

Ruská 16, 506 01 Jičín

tel.: 0433/543111, fax: 0433/543200

MAVE JIČÍN
a.s.

SE SÍDLEM V SOBĚRAZI, 507 13 ŽELEZNICE

vyrábí, dodává:

chovné kuřice, vejce, majolky, tuky,
selata, jatečná prasata
a organická hnojiva
včetně zapravování do půdy

tel.: 0433/22876-7 fax: 0433/22872

OČNÍ OPTIKA optometrie

J. Bucková & I. Hamanová

Jičín, Havlíčkova 94, ☎ 0433/32 167

Otevírací doba Po – Pá 8⁰⁰ – 12⁰⁰ 13⁰⁰ – 17⁰⁰
So 8⁰⁰ – 11⁰⁰

ČS-ŽIVNOSTENSKÁ POJIŠŤOVNA a.s.

- pojištění průmyslu a podnikatelů
- pojištění majetku a odpovědnosti
- životní a úrazové pojištění

KONTAKT:

0433/522 579, 222 79
tel./fax: 0433/522 379

ZLATNICTVÍ - KLENOTY

Čelakovského ul. 86
Valdštejnovo nám. 84

Jičín, tel.: 0433/22549
0433/22766

K STYL JIČÍN

NABÍZÍ: dámské, pánské,
dívčí, žinožské a dětské oděvy
kožené zboží a klobouky.
Provádíme zakázkové šití, opravy
a úpravy i donešených oděvů.

VALDŠTEJNOVO NÁM. 75
50601 JIČÍN
Tel. 0433 21652

RYCHLE A OCHOTNĚ VÁS OBSLOUŽÍME
PŘI NÁKUPU DROGISTICKÉHO ZBOŽÍ

VAŠE SPOKOJENOST - NÁŠ CÍL

Otevřeno denně
od 12.00 hod.

nám. Svobody 20
Jičín
tel.: 0433/24349

K Plzeňskému pivu
lahodná Jičínská uzenina

KNIHKUPECTVÍ

* U PAŠKŮ *

Valdštejnovo nám. 61, 506 01 Jičín

zajišťuje prodej beletrie, naučné
a dětské literatury, časopisů,
magnetofonových kazet, reprodukcí
obrazů, grafik a uměleckých děl, všech
druhů papírenského zboží, psacích
a kreslicích potřeb, pohlednic.

Tel.: 0433/22267

AVIA
LEASING

SERVIS AVIA - ZÁRUČNÍ PROHLÁDKY,
STK. EMISE, GO, MONTÁŽE
PRODEJ NÁKLADNÍCH AUT A ND
LEASING OSOB. A NÁKLAD.
AUT. VÝPOČET. TECHNICKÁ
A ZDRAVOT. ZAŘÍZENÍ
PRODEJNY ND
• JIČÍN - 0433/257 85
• HR. KRÁL. - 049/61 48 11
• HAVL. BROD. - 0451/231 21 41 267

GALERIE A CHRAMOSTĚ

nabízí široký výběr vlny a pletacích
příst. ozdobné knoflíky a krajky,
punčochové kalhoty ve všech
velikostech a barvách.

Husova ulice 72, 506 01 Jičín
tel.: 0433/52 26 43

STAVTRANS
FLOCK s.r.o.

KNAUF

SÁDROKARTONOVÉ SYSTÉMY
MINERÁLNÍ PODHLEDY
MALTOVÉ SMĚSI STAVEBNÍ CHEMIE
STŘEŠNÍ OKNA VELUX - IZOLACE
VELKOOBCHOD - MONTÁŽE

Poděbradova 134, Jičín-Čejkovice
tel./fax: 0433/237 34

NÁBYTEK
A BYTOVÉ DOPLŇKY
od firmy

Dělnická ul., 506 01 JIČÍN, tel.: 0433/22839

LOVEX

- Prodej a nákup zbraní a střeliva
- Opravna všech druhů zbraní
- Klapkové montáže puškohledů

Jiří Ulrych - Jičín, Jarošov 126
Tel.: 0433/25976
Tel./Fax: 0433/213 27

na prima nákup.

Palackého 67, Jičín

Tapety, Papír,
Tužky, Pera,
Tašky, Penály

a další zboží v prodejně Papír,
tel.: 0433/23060

Firma HOŠEK - Jičín

Vás srdečně zve k nákupu

levného textilu

do svých prodejen v Jičíně
a Hořicích

Adresy prodejen:

Jičín, Palackého 60 (naproti gymnáziu)
Jičín, Dělnická 225 (u vlakového nádraží)
Hořice, Husova 35

DROGERIE - KOSMETIKA

14 dnů v každém měsíci
nabízíme zvýhodněný
nákup drogistického zboží

Jičín, Husova 218, tel./fax: 0433/23898

Sklopisk Střeleč Eximes a. s.
507 45 Mladějov v Čechách
tel.: 0433-576700
fax: 0433-576 126, 0433-576 706

VÝROBCE KVALITNÍCH
SKLÁŘSKÝCH PÍSKŮ
MOKRÝCH I SUŠENÝCH

TELECOM a.s.
oblast Pardubice, o.z.

Vás zve do

ODBYTOVÝCH A PRODEJNÍCH STŘEDIŠK

Fitos
tiskárna
spol. s r. o. Stará Paka

Nádražní 111
507 91 STARÁ PAKA
tel. 0434/8292
fax: 0434/8211

PLNOBAREVNÝ DIGITÁLNÍ TISK
DO FORMÁTU A3

Dále provádíme: ofsetový tisk do f. B3, sítotisk do f. B1,
termotransférový tisk etiket na kotouči, zhotovení
a tisk čárových kódů, oboustranná laminace do formátu A3